

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการบริโภคเสื้อผ้ามือสองของเยาวชนมุสลิม : กรณีศึกษานักเรียนโรงเรียนสายบุรีอิสลามวิทยา จังหวัดปัตตานี โดยการเสนอข้อมูลที่เก็บรวบรวมด้วยการสำรวจจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การนำเสนอผลการศึกษานี้เน้นการวิเคราะห์ประเด็นตามประพจน์หลักและกรอบการวิจัยในบทที่ 1 มี 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาเชิงปริมาณจากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม

ในขั้นตอนนี้ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ผู้วิจัยประสงค์ที่จะทราบข้อเท็จจริงทั่วไปเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคเสื้อผ้ามือสองของเยาวชนมุสลิมที่กำลังเรียนที่โรงเรียนสายบุรีอิสลามวิทยาและค้นหาผู้ให้ข้อมูลที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคดีดังกล่าว (key informant)

การเข้าสู่ภาคสนามในครั้งแรก : โรงเรียนสายบุรีอิสลามวิทยา (ดูภาคผนวก 2) เป็นภาคสนามสำหรับการทำวิจัยครั้งนี้ เพื่อเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามนั้น ผู้วิจัยเริ่มจากการขอความอนุเคราะห์จากครูใหญ่ของโรงเรียนสายบุรีอิสลามวิทยา ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างดี ผู้วิจัยได้กำหนดห้องเรียนเพื่อ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนชายเท่านั้น เพราะโรงเรียนสายบุรีอิสลามวิทยา ได้จัดห้องเรียนในลักษณะแยกหญิงแยกชายไว้อย่างชัดเจน ทำให้การกำหนดหาห้องเรียนง่ายขึ้น ผลปรากฏว่า ในชั้น ม.6 มีห้องเรียนชายล้วน 3 ห้อง คือ ม.6/2 ม.6/6 และ ม.6/10 ชั้น ม.5 มีห้องเรียนชายล้วน 3 ห้องคือ ม.5/2 ม.5/6 และ ม.5/10 ส่วนชั้น ม.4 ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ 4 ห้อง ปรากฏว่าในภาคศึกษา 2/2544 นั้น มีการปิดห้องเรียน 1 ห้อง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสำรวจห้องเรียนแค่ 3 ห้อง คือ ม.4/2 ม.4/4 และ ม.4/6 เมื่อได้กำหนดห้องเรียนได้แล้วว่าผู้วิจัยเริ่มศึกษาข้อมูล

เบื้องต้นเกี่ยวกับการกำหนดพฤติกรรมบริโภคนิยมที่ชัดเจนจากอาจารย์ที่ปรึกษาประจำชั้น ให้เป็นกลุ่มตัวอย่างชั้นละ 10 คน เพื่อตอบแบบสอบถามจาก 9 ห้อง ในการเก็บข้อมูลเชิงสำรวจนี้มีกลุ่มตัวอย่างเพียง 90 คน

หลังจากได้รายชื่อของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 90 คนแล้ว ผู้วิจัยได้นัดหมายกับกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวโดยกำหนดสัมภาษณ์วันละ 10 คน ในแต่ละครั้งจะมีอาจารย์ที่ปรึกษาเข้าร่วมสัมภาษณ์ทุกครั้ง ก่อนการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูลและขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่าง จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มจะมีคำถามว่า “ตอบแล้วจะได้รับเงินเท่าไร” หรือ “ถามแล้วจะแจกเสื้อด้วยหรือเปล่า” เป็นต้น เมื่อผู้วิจัยตอบว่าไม่มีของแจกหรือไม่มีเงินให้หลายคนก็แสดงความผิดหวัง ผู้วิจัยจึงต้องขอความร่วมมือทุกครั้งและอธิบายถึงผลที่ได้รับจากการวิจัย เมื่อทำความเข้าใจแล้วผู้วิจัยจึงสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม

เมื่อได้รวบรวมแบบสอบถามครบ 90 ชุด แล้วผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคะแนนสูงสุดของแต่ละชั้นๆ ละ 5 คน รวมเป็น 15 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผลปรากฏว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญชั้น ม.4 ได้แก่ ดาน ,วา, นัน, ฮาดและกรี ผู้ให้ข้อมูลชั้น ม.5 ได้แก่ ดี ,ซา , นัน , ตา, ลันและอัล ผู้ให้ข้อมูลสำคัญชั้น ม.6 ได้แก่ ซาติ ,รี , มัด , มั่น และพิต

1. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านภูมิลำเนา จำนวนเพื่อนสนิท ลักษณะครอบครัว จำนวนเงินที่ได้รับแต่ละเดือน เพื่อเข้าใจข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลพื้นฐาน

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ภูมิลำเนา		
ปัตตานี	65	72.22
ยะลา	6	6.67
นราธิวาส	17	18.89
อื่นๆ	2	2.22
รวม	90	100.00
จำนวนเพื่อนสนิท		
1-5 คน	47	52.22
6-10 คน	33	36.67
มากกว่า 10 คน	10	11.11
รวม	90	100.00
ลักษณะครอบครัว		
ครอบครัวเดี่ยว	69	76.67
ครอบครัวขยาย	21	23.33
รวม	90	100.00
จำนวนเงินที่ได้รับแต่ละเดือน		
น้อยกว่า 1000 บาท	56	62.22
1000-1999 บาท	28	31.11
2000-2999 บาท	4	4.44
3000 บาท ขึ้นไป	2	2.22
รวม	90	100.00

จากตาราง 1 พบว่า ภูมิภาคที่กลุ่มตัวอย่างอาศัยมากที่สุดคือ จังหวัดปัตตานี คิดเป็นร้อยละ 72.22 รองลงมาคือ นราธิวาสและยะลา คิดเป็นร้อยละ 18.89 และ 6.67 ตามลำดับ มีเพียงร้อยละ 2.22 ที่อาศัยในจังหวัดอื่นๆ คือ จังหวัดสงขลา สตูล พังงาและกระบี่ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 52.22 มีเพื่อนสนิท 1 – 5 คน รองลงมาร้อยละ 36.7 มีเพื่อนสนิท 6 – 10 คน และมีเพียง 11.11 มีเพื่อนสนิทมากกว่า 10 คน ครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 76.67 เป็นครอบครัวเดี่ยว และมีเพียง ร้อยละ 23.33 เป็นครอบครัวขยาย ประชากรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 62.22 ได้รับเงินแต่ละเดือน น้อยกว่า 1.000 บาท รองลงมาร้อยละ 31.11 ได้รับเงินแต่ละเดือน 1.000 – 1999 บาท ร้อยละ 4.44 ได้รับเงินแต่ละเดือน 2.000 – 2999 บาท และมีเพียง 2.22 ได้รับเงินแต่ละเดือน มากกว่า 3.000 บาท

2. พฤติกรรมการบริโภคเสื้อผ้ามือสอง

ในการวิจัยพฤติกรรมการบริโภคเสื้อผ้ามือสองของเยาวชนมุสลิม : กรณีศึกษานักเรียนโรงเรียนสายบุรีอิสลามวิทยา จังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยแบ่งพฤติกรรมการบริโภคเสื้อผ้ามือสองเป็น กลุ่มผู้บริโภค แหล่งข้อมูล การวางแผน ผู้ที่ไปเลือกซื้อเสื้อผ้ามือสองด้วย ผู้ที่ให้คำปรึกษา เหตุผลในการเลือกซื้อ สถานที่ที่ซื้อ การตัดสินใจซื้อ สิ่งที่พิจารณาในการเลือกซื้อ จำนวนครั้งที่ซื้อในแต่ละปี จำนวนเสื้อผ้ามือสองที่ซื้อในแต่ละครั้ง ความถี่ในการซื้อในรอบเดือน ประเภทเสื้อผ้ามือสอง ราคาเสื้อผ้ามือสอง การวิเคราะห์ป้ายสินค้า แหล่งการผลิต และทัศนคติต่อการแต่งกายตามสมัยนิยม ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

กลุ่มผู้บริโภค

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของผู้บริโภคจำแนกตามพฤติกรรมกลุ่มผู้บริโภค

กลุ่มผู้บริโภค	จำนวน(คน)	ร้อยละ
กลุ่มริเริ่ม	12	13.33
กลุ่มนำสมัย	20	22.22
กลุ่มทันสมัย	20	22.22
กลุ่มตามสมัย	21	23.33
กลุ่มล่าสมัย	17	18.89
รวม	90	100.00

จากตาราง 2 พบว่า กลุ่มบริโภคร้อยละ 23.33 อยู่ในกลุ่มตามสมัย รองลงมา ร้อยละ 22.22 อยู่ในกลุ่มนำสมัยและกลุ่มทันสมัย และกลุ่มผู้บริโภคที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ กลุ่มริเริ่ม มีเพียงร้อยละ 13.33 ตามลำดับ

จากข้อมูลข้างต้น ปรากฏว่าผลจากการศึกษาแตกต่างกับแนวคิดของ สุปัญญา ไชยชาญ (2542) กล่าวคือ กลุ่มทันสมัยและและกลุ่มตามสมัยมีจำนวนมากที่สุด แต่จากการศึกษาในกลุ่มนักเรียนโรงเรียนสายบุรีอิสลามวิทยา พบว่ากลุ่มตามสมัยมีจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มนำสมัยและกลุ่มทันสมัยซึ่งมีจำนวนเท่ากัน สำหรับกลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุดกลับสอดคล้องกับแนวคิดของ สุปัญญา ไชยชาญ คือ กลุ่มริเริ่ม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนส่วนใหญ่ต้องมั่นใจก่อนว่าเสื้อผ้ามือสองดังกล่าวต้องเป็นที่นิยมในหมู่เพื่อนและสอดคล้องหลักการศาสนา ประกอบกับมีอำนาจซื้อที่จำกัด ดังนั้นนักเรียนกลุ่มนี้จึงต้องดูปฏิกริยาของกลุ่มเพื่อนก่อนเพื่อให้เกิดความมั่นใจในเสื้อผ้าที่จะซื้อ

แหล่งข้อมูลเสื้อผ้ามือสองสำหรับกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของการเลือกซื้อเสื้อผ้ามือสองจำแนกตามแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับเสื้อผ้ามือสอง

แหล่งข้อมูล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพื่อน	85	40.48
พ่อแม่	7	3.33
ญาติพี่น้อง	18	8.57
คนขาย	13	6.19
นิตยสาร สิ่งพิมพ์	32	15.24
วิทยุ	2	0.95
โทรทัศน์	10	4.76
สถานที่โช้วสินค้า	38	18.10
อื่นๆ	5	2.38
รวม	210	100.00

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1

จากตาราง 3 พบว่า แหล่งข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างใช้มากที่สุดคือ เพื่อน คิดเป็นร้อยละ 40.48 รองลงมาคือ สถานที่โช้วสินค้า คิดเป็นร้อยละ 18.10 และแหล่งข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างใช้น้อยที่สุด คือ แหล่งข้อมูลจากวิทยุ คิดเป็นร้อยละ 0.95

การวางแผนการซื้อเสื้อผ้ามือสองของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการบริโภคของกลุ่มตัวอย่าง
จำแนกตามการวางแผนการซื้อเสื้อผ้ามือสอง

การวางแผนซื้อ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
วางแผนซื้อล่วงหน้าทุกครั้ง	30	33.33
วางแผนซื้อล่วงหน้าบางครั้ง	46	51.11
ไม่เคยวางแผนล่วงหน้า	14	15.56
รวม	90	100.00

จากตาราง 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่ง คือร้อยละ 51.11 มีการวางแผนซื้อล่วงหน้าเป็นบางครั้ง รองลงมา ร้อยละ 33.33 วางแผนการซื้อล่วงหน้าทุกครั้ง และร้อยละ 15.56 ที่ไม่ได้วางแผนล่วงหน้าเลย

ผู้ที่มีส่วนร่วมในเลือกซื้อเสื้อผ้ามือสองกับกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของผู้ที่มีส่วนร่วมกับกลุ่มตัวอย่างในการเลือกซื้อเสื้อผ้ามือสอง

ผู้ที่มีส่วนร่วม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพื่อน	86	54.09
พ่อแม่	6	3.77
ญาติพี่น้อง	15	9.43
ไปคนเดียว	50	31.45
คนอื่น ๆ	2	1.26
รวม	159	100.00

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1

จากตาราง 5 พบว่า เมื่อไปซื้อเสื้อผ้ามือสองกลุ่มตัวอย่างจะชวนเพื่อนไปด้วยคิดเป็นร้อยละ 54.09 รองลงมาร้อยละ 31.45 กลุ่มตัวอย่างชอบไปซื้อเสื้อผ้ามือสองคนเดียว และมีเพียงร้อยละ 1.26 ที่ไปกับคนอื่น ๆ

ผู้ที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเลือกซื้อเสื้อผ้ามือสอง

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของผู้ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเลือกซื้อเสื้อผ้ามือสอง

ผู้ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเลือกซื้อ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพื่อน	83	58.45
พ่อแม่	13	9.15
ญาติพี่น้อง	21	14.79
คนขาย	23	16.20
ไม่ปรึกษาใคร	2	1.41
รวม	142	100.00

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1

จากตาราง 6 พบว่า ในการเลือกซื้อเสื้อผ้ามือสองพบว่า กลุ่มตัวอย่างจะปรึกษากับเพื่อนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.45 รองลงมาปรึกษากับคนขาย คิดเป็นร้อยละ 16.20 และมีเพียงร้อยละ 1.41 ที่ไม่ปรึกษาใคร

เหตุผลของการเลือกแบบเสื้อฝ้ามือสองของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกซื้อเสื้อฝ้ามือสอง
จำแนกตามเหตุผลของการเลือกแบบเสื้อฝ้ามือสอง

เหตุผลของการเลือกแบบ เสื้อฝ้ามือสอง	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ตามเพื่อน	47	29.75
ตามดารา นักร้อง	13	8.23
ตามความจำเป็น	31	19.62
ตามเทศกาล	4	2.53
ตามโอกาสพิเศษ	7	4.43
ตามแฟชั่น	46	29.11
อื่นๆ	10	6.33
รวม	158	100.00

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1

จากตาราง 7 พบว่า เหตุผลของการเลือกแบบเสื้อฝ้ามือสอง กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเสื้อฝ้ามือสองตามเพื่อนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.75 รองลงมา ร้อยละ 29.11 จะเลือกแบบเสื้อฝ้ามือสองตามแฟชั่น และมีเพียงร้อยละ 2.53 ที่นิยมเลือกแบบเสื้อฝ้ามือสองตามเทศกาล

สถานที่ซื้อเสื้อผ้ามือสองของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกซื้อเสื้อผ้ามือสอง
จำแนกตามสถานที่ซื้อเสื้อผ้ามือสอง

สถานที่ซื้อ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
แผงลอย	19	8.09
ร้านขายเสื้อผ้ามือสอง	46	19.57
ตลาดนัด	170	72.34
รวม	235	100.00

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1

จากตาราง 8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 72.34 นิยมซื้อเสื้อผ้ามือสองในตลาดนัดมากที่สุด รองลงมาคือ ร้านขายเสื้อผ้ามือสองคิดเป็นร้อยละ 19.57 และมีเพียงร้อยละ 8.09 ที่ซื้อเสื้อผ้ามือสองที่แผงลอย

การตัดสินใจซื้อเสื้อผ้ามือสองของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกซื้อเสื้อผ้ามือสอง
จำแนกตามการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้ามือสอง

การตัดสินใจซื้อ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ซื้อทันทีที่ถูกใจ	42	46.67
เทียบราคากับร้านอื่น	40	44.44
ซื้อเสื้อผ้าลดราคา	8	8.89
รวม	90	100.00

จากตาราง 9 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ซื้อทันทีที่ที่ถูกใจ คิดเป็นร้อยละ 46.67 รองลงมาเทียบราคากับร้านอื่น คิดเป็นร้อยละ 44.44 และมีเพียง ร้อยละ 8.89 ที่ซื้อเสื้อผ้ามือสองเพราะลดราคา

สิ่งที่พิจารณาในการเลือกซื้อเสื้อผ้ามือสองของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่บริโภคจำแนกตามเงื่อนไขหรือเกณฑ์ในการซื้อเสื้อผ้ามือสอง

เงื่อนไขหรือเกณฑ์ในการซื้อ เสื้อผ้ามือสอง	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เนื้อผ้า	63	14.25
แบบเสื้อ	40	9.05
สีและลวดลาย	52	11.76
ความเหมาะสมกับรูปร่าง	56	12.67
ราคา	65	14.71
ยี่ห้อ	75	16.97
ขนาด	64	14.48
ความยากง่ายในการซักรีด	5	1.13
ความประณีตในการเย็บ	16	3.62
อื่นๆ	6	1.36
รวม	442	100.00

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1

จากตาราง 10 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พิจารณาจากยี่ห้อมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 16.97 รองลงมาพิจารณาจาก ราคา คิดเป็นร้อยละ 14.71 และมีเพียงร้อยละ 1.13 ที่พิจารณาในเรื่องความยากง่ายในการซักรีด

จำนวนเสื้อผ้ามือสองที่กลุ่มตัวอย่างซื้อต่อครั้ง

ตาราง 11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ซื้อเสื้อผ้ามือสองต่อครั้ง

จำนวนเสื้อผ้าที่ซื้อต่อครั้ง	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1-2 ตัว	83	92.22
3-4 ตัว	3	3.33
5-6 ตัว	3	3.33
มากกว่า 6 ตัว	1	1.11
รวม	90	100.00

จากตาราง 11 พบว่า จำนวนเสื้อผ้ามือสองที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ซื้อในแต่ละครั้งคือ 1 – 2 ตัว คิดเป็นร้อยละ 92.22 รองลงมาร้อยละ 3.33 ซื้อเสื้อผ้ามือสองครั้งละ 3 – 4 และ 5 – 6 ตัว และมีเพียงร้อยละ 1.11 ที่ซื้อเสื้อผ้ามือสองครั้งละ 6 ตัวขึ้นไป

ความถี่ในการซื้อเสื้อผ้ามือสองที่กลุ่มตัวอย่างซื้อในรอบเดือน

ตาราง 12 จำนวนและร้อยละความถี่ในการซื้อเสื้อผ้ามือสองในรอบเดือน
ของกลุ่มตัวอย่าง

ความถี่ในการซื้อในรอบเดือน	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1-2 ครั้ง	51	56.67
3-4 ครั้ง	28	31.11
5-6 ครั้ง	9	10.00
7-8 ครั้ง	1	1.11
มากกว่า 8 ครั้ง	1	1.11
รวม	90	100.00

จากตาราง 12 พบว่า ความถี่ในการซื้อเสื้อผ้ามือสองของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความถี่ 1 – 2 ครั้งในรอบเดือน คิดเป็นร้อยละ 56.67 รองลงมา ร้อยละ 31.11 มีความถี่ 3 – 4 ครั้งในรอบเดือน และมีเพียงร้อยละ 1.11 ที่มีความถี่ในการซื้อเสื้อผ้ามือสอง 5 – 6 และมากกว่า 8 ครั้งในรอบเดือน

ประเภทเสื้อผ้ามือสองที่กลุ่มตัวอย่างเลือกซื้อ

ตาราง 13 จำนวนและร้อยละประเภทเสื้อผ้ามือสองที่กลุ่มตัวอย่างเลือกซื้อ

ประเภทเสื้อผ้ามือสอง	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เสื้อยืด	83	22.49
เสื้อเชิ้ต	45	12.20
เสื้อกันหนาว แจ็กเก็ต	42	11.38
กางเกงสแลค	31	8.40
กางเกงยีนส์	48	13.01
กางเกงวอร์ม	41	11.11
รองเท้า	42	11.38
ถุงเท้า	19	5.15
หมวก	11	2.98
อื่นๆ	7	1.90
รวม	369	100.00

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1

จากตาราง 13 พบว่า ประเภทเสื้อผ้ามือสองที่กลุ่มตัวอย่างซื้อมากที่สุดคือเสื้อยืด คิดเป็นร้อยละ 22.49 รองลงมาคือ กางเกงยีนส์ คิดเป็นร้อยละ 13.01 และกลุ่มตัวอย่างซื้อ อื่นๆ น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.90

ราคาเสื้อผ้ามือสองที่กลุ่มตัวอย่างพอใจซื้อ

ตาราง 14 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่บริโภคเสื้อผ้ามือสอง
จำแนกตามราคาเสื้อผ้ามือสองที่กลุ่มตัวอย่างพอใจเลือกซื้อ

ราคาเสื้อผ้ามือสอง ที่พอใจซื้อ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 50 บาท	16	17.78
50-99 บาท	50	55.56
100-149 บาท	15	16.67
150-199 บาท	6	6.67
200-245 บาท	2	2.22
250-299 บาท	1	1.11
รวม	90	100.00

จากตาราง 14 พบว่า ราคาเสื้อผ้ามือสองที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พอใจซื้อ
มากที่สุด คือ ราคาตั้งแต่ 50 – 99 บาท คิดเป็นร้อยละ 55.56 รองลงมาคือราคาต่ำ
กว่า 50 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.78 และมีเพียง ร้อยละ 1.11 ที่พอใจราคา 250 –
299 บาท

การวิเคราะห์ป้ายและยี่ห้อเสื้อผ้ามือสองของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 15 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่บริโภคเสื้อผ้ามือสอง
จำแนกตามการวิเคราะห์ป้ายและยี่ห้อเสื้อผ้ามือสองของผู้
บริโภค

การวิเคราะห์เสื้อผ้า มือสอง	จำนวน(คน)	ร้อยละ
อ่านทุกครั้ง	55	61.11
อ่านบางครั้ง	33	36.67
ไม่เคยอ่าน	2	2.22
รวม	90	100.00

จากตาราง 15 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่งหนึ่ง คือ ร้อยละ 61.11
วิเคราะห์ป้ายและยี่ห้อเสื้อผ้ามือสองทุกครั้งมากที่สุด รองลงมาวิเคราะห์เป็นบาง
ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 36.67 และมีเพียงร้อยละ 2.22 ที่ไม่วิเคราะห์ป้ายและยี่ห้อ
เสื้อผ้ามือสอง

แหล่งผลิตเสื้อผ้ามือสองที่กลุ่มตัวอย่างซื้อ

ตาราง 16 จำนวนและร้อยละแหล่งผลิตเสื้อผ้ามือสองที่กลุ่มตัวอย่างซื้อ

แหล่งผลิต	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ต่างประเทศ	32	35.56
ในประเทศ	5	5.56
ทั้งต่างและในประเทศ	53	58.89
รวม	90	100.00

จากตาราง 16 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่ง คือร้อยละ 58.89 ใช้เสื้อผ้ามือสองที่ผลิตทั้งในและต่างประเทศ รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างใช้เสื้อผ้ามือสองที่ผลิตจากต่างประเทศอย่างเดียว คิดเป็นร้อยละ 35.56 และมีเพียงร้อยละ 5.56 ที่ใช้เสื้อผ้ามือสองที่ผลิตในประเทศ

ทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการแต่งตัวตามสมัยนิยม

ตาราง 17 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีทัศนคติเกี่ยวกับการแต่งตัวตามสมัยนิยม

ทัศนคติต่อการแต่งตัวตามสมัยนิยม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เห็นด้วย	57	63.33
ไม่เห็นด้วย	33	36.67
รวม	90	100.00

จากตาราง 17 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่ง คือร้อยละ 63.33 ที่เห็นด้วยกับการแต่งตัวตามสมัยนิยม ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เห็นด้วยกับการแต่งตัวตามสมัยนิยมมีเพียงร้อยละ 36.67

ตอนที่ 2 ข้อมูลจากการสังเกตและสัมภาษณ์เจาะลึก

1. การเข้าสู่ภาคสนาม

การเข้าสู่ภาคสนามครั้งที่ 2 ผู้วิจัยมีความสนิทสนมกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญมากขึ้น เนื่องจากมีความคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 15 คน เป็นอย่างดี เนื่องจากผู้วิจัยเป็นครูประจำการของโรงเรียนสาขามหามุนีวิทยาลัย ผู้วิจัยเริ่มจากการขออนุญาตครูใหญ่เพื่อสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นเวลา 30 วัน และได้รับอนุญาตให้สัมภาษณ์ในช่วงคาบว่างของแต่ละวัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญวันละ 1 คน โดยจะใช้เครื่องบันทึกเสียงในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ และก่อนการสัมภาษณ์ทุกครั้งผู้วิจัยจะชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูลทุกครั้ง

ขณะสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้ห้องแนะแนวของโรงเรียนเป็นห้องสำหรับการสัมภาษณ์ โดยเริ่มจากการสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองเพื่อลดความประหม่า แต่การสัมภาษณ์ไม่ได้ผล เนื่องจากผู้สัมภาษณ์จัดห้องสัมภาษณ์เป็นทางการเกินไป และโดยเฉพาะการสัมภาษณ์ที่ใช้เครื่องอัดเสียง ทำให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญไม่กล้าพูดและไม่กล้าแสดงความคิดเห็น และการที่ผู้วิจัยเป็นอาจารย์ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ไม่สามารถที่จะสร้างบรรยากาศความเป็นกันเองได้ ดังนั้นเมื่อเริ่มการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนแรก ถึงแม้ว่าผู้วิจัยจะเริ่มด้วยการทักทายและชวนคุยในเรื่องทั่วไปก่อนเพื่อสร้างบรรยากาศเป็นกันเอง แต่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญก็ยังเขินอายและประหม่าในการตอบ คำถามของผู้วิจัยอย่างเห็นได้ชัด เช่น มักจะก้มหน้าเมื่อคุยกับผู้วิจัย ตอบคำถามด้วยข้อความสั้นๆ ไม่ยอมอธิบายในรายละเอียด มีการถอนหายใจเป็นระยะๆ ทำให้ผู้วิจัยหยุดการสัมภาษณ์ชั่วคราวแล้วหันมาพูดคุยในเรื่องทั่วไป เช่น เรื่องกีฬาที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญชอบ การสอบเอนทรานซ์ ละครทีวี และเปลี่ยนจากการบันทึกเสียงเป็นการจดบันทึกแทน

เพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีขึ้น ผู้วิจัยได้เชิญเพื่อนๆ ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 คน มาร่วมสนทนา โดยพยายามเปิดประเด็นสนทนาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคเสื้อผ้ามือสอง ทำให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีอาการผ่อนคลายมากขึ้น ในการจดบันทึก ผู้วิจัยได้แยกความคิดเห็นของเพื่อนๆ ออก และจดบันทึกเฉพาะความคิดเห็นของผู้ให้

ข้อมูลสำคัญเท่านั้น ถ้าในบางประเด็นที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญตอบแต่ผู้วิจัยไม่เข้าใจผู้วิจัยก็จะกลับไปถามใหม่อีกครั้ง ก่อนจบการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยชวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญพูดเรื่องต่างๆ ไป เพื่อเป็นการผ่อนคลายรวมทั้งการขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไปในเรื่องที่ผู้วิจัยสงสัยในบางประเด็น

เมื่อจบการสัมภาษณ์ในแต่ละวัน ในบางประเด็นที่ยังคลุมเครืออยู่ ผู้วิจัยได้จดบันทึกประเด็นนั้นไว้ เพื่อจะได้ใช้กลับไปถามใหม่อีกครั้งหลังจากที่สัมภาษณ์หมดทั้ง 15 คนแล้ว รวมทั้งการคิดค้นหาวิธีการพูดคุย จูงใจ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าระหว่างการสัมภาษณ์ในวันต่อไป เช่นการเปลี่ยนสถานที่สัมภาษณ์ การหาหนังสือแพชชันการแต่งกาย เพื่อเป็นข้อมูลสนทนากับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป ผู้วิจัยได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบอยู่เรื่อยๆ พร้อมทั้งเพิ่มวิธีการสัมภาษณ์ด้วยเทคนิคใหม่ๆ เพื่อเป็นการแก้ปัญหาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญก่อนหน้านั้น การสัมภาษณ์ของผู้วิจัยต้องเลื่อนการสัมภาษณ์ไป 3 ครั้ง เมื่อสัมภาษณ์ถึงคนที่ 5 คือ มัด และคนที่ 17 คือ พิต เนื่องจากคาบว่างที่นัดกันไว้มีการแนะนำการศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย และคนที่ 8 คือ วา เนื่องจากอาจารย์ในรายวิชาภาษาไทยนัดสอบเก็บคะแนน ดังนั้น ผู้วิจัยต้องนัดสัมภาษณ์ใหม่อีกครั้ง

ตลอดระยะเวลาของการสัมภาษณ์ทั้ง 30 วัน ผู้วิจัยจะเข้าร่วมสังเกตพฤติกรรมการบริโภคเสื้อผ้ามือสองที่ตลาดนัดยามู ซึ่งอยู่บริเวณหน้าสถานีตำรวจอำเภอยะหริ่ง เนื่องจากวันดังกล่าวเป็นวันหยุด นักเรียนที่เรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่จะไปเลือกซื้อเสื้อผ้ามือสองที่ตลาดนัดยามูเป็นจำนวนมาก ในการเข้าร่วมสังเกตครั้งแรก ผู้วิจัยได้ตั้งประเด็นสังเกตคือ ขั้นตอนในการเลือกซื้อเสื้อผ้ามือสอง อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนต่อพฤติกรรมการบริโภคเสื้อผ้ามือสองและพฤติกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการเข้าร่วมสังเกตครั้งที่ 2 ผู้วิจัยได้เข้าร่วมสังเกตพร้อมกับมัน เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนนี้รู้จักกับผู้ชาย เมื่อไปถึงตลาดนัดยามูในเวลา 08.30 น. ผู้วิจัยได้ให้ มัน ติดต่อกับคนขายเพื่อให้ผู้วิจัยเข้าสังเกตในฐานะเป็นคนขายและได้มีการถาม มัน และคนขายเป็นระยะๆ ในประเด็นที่ผู้วิจัยสงสัย ผู้วิจัยสังเกตจนกระทั่งตลาดวายประมาณเวลา 11.30 น. ผู้วิจัยจึงเดินทางกลับ

การเข้าร่วมสังเกตในตลาดนัดยามูครั้งที่ 3 ผู้วิจัยได้ชวน ดี และ ซาติ ในฐานะที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ซื้อเสื้อฝ้ายมือสองมากกว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนอื่น ๆ โดยตั้งโจทย์ว่า “ถ้าต้องการจะซื้อเสื้อและกางเกง มีขั้นตอนในการเลือกซื้ออย่างไร” จากนั้นก็ให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งสองเดินเลือกซื้อตามปกติโดยมีผู้วิจัยสังเกตอยู่ตลอดเวลา จากการสังเกตพบว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งสองคนเลือกซื้อเสื้อมือสองที่ตัวเองถูกใจเป็นหลัก โดยไม่เกี่ยงเรื่องราคาและคุณภาพของสินค้า

สำหรับจากเข้าร่วมสังเกตครั้งที่ 4 ซึ่งเป็นครั้งสุดท้าย ผู้วิจัยได้ชวน ซา และ นัน โดยการตั้งโจทย์เหมือนกับการเข้าร่วมสังเกตครั้งที่ 3 แต่พฤติกรรมในการเลือกซื้อเสื้อฝ้ายมือสองจะมีความแตกต่างมาก กล่าวคือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งสอง มีการเลือกซื้อที่รอบคอบมาก มีการเปรียบเทียบราคาระหว่างร้านและต่อรองราคาครั้งต่อครั้ง ในกรณีที่พบเสื้อที่ถูกใจแต่ราคาแพง ก็จะไม่ซื้อ

ภายหลังการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญครบทั้ง 15 คนและการเข้าร่วมสังเกตทั้ง 4 ครั้งแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ถึงความสมบูรณ์ของเนื้อหา เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลแล้วหากปรากฏว่าข้อมูลที่ได้มายังไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจะต้องกลับไปเก็บข้อมูลในประเด็นที่ไม่สมบูรณ์เพิ่มเติมแล้ววิเคราะห์ซ้ำ ทำการเช่นนี้ซ้ำแล้วซ้ำเล่าจนกว่าได้คำตอบที่ชัดเจนในประเด็นนั้น หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ ที่ความสร้งข้อสรุปตามหลักการตีความจากมุมมองของผู้ให้ข้อมูลและหลักการตีความจากมุมมองของผู้วิจัย แล้วนำมาสรุปผลการวิจัย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ยึดประพจน์หลักดังกล่าวเป็นแกนในการตีความหาสาระสำคัญของการวิจัยครั้งนี้

2. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนในโรงเรียนสายบุรีอิสลามวิทยา โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่จะได้รับเงินเดือนประมาณ 1,000-2,000 บาท จะมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญสองคนเท่านั้นที่ได้รับเงินเดือนมากกว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนอื่น ๆ คือ ดี ได้รับเงินเดือนประมาณ 3,500 บาทต่อเดือน และ ซาติ ได้รับเงิน

เดือนประมาณ 4,000 บาทต่อเดือน โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางคนได้เป็นรายวันบ้าง รายสัปดาห์บ้าง แต่ไม่มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนใดที่ได้รับเงินเป็นรายเดือน สำหรับแหล่งที่มาของเงินแต่ละเดือนที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้รับแต่ละเดือนนั้น นอกจากได้รับจากผู้ปกครองแล้วผู้ให้ข้อมูลสำคัญยังได้กู้เงินเพื่อการศึกษาจากรัฐบาลและมีบางส่วนที่ทำงานเสริม เช่น รับจ้างตัดผ้า ทำผ้าคลุมและรับจ้างขายของ เป็นต้น จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่าเงินในแต่ละเดือนของผู้ให้ข้อมูลสำคัญจะส่งผลกระทบต่อการใช้เสื้อผ้ามือสอง ซึ่งเงินเป็นตัวการสำคัญในการกำหนดความสามารถในการซื้อ จะเห็นได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้รับเงินแต่ละเดือนจำนวนมาก มักจะซื้อเสื้อผ้ามือสองมากกว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้รับเงินแต่ละเดือนจำนวนน้อย ดังกรณีของ ดี ที่ซื้อเสื้อผ้ามือสอง 20-30 ตัวต่อปีและกรณีของชาติที่จ่ายเงินจำนวนมากเพื่อให้ได้เสื้อผ้ามือสองที่ตนเองถูกใจถึงแม้ว่าจะไม่ได้สวมใส่ก็ตาม สำหรับผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนอื่น ๆ ที่ได้รับเงินจำนวนน้อยก็ซื้อเสื้อผ้ามือสองไม่เกิน 10 ตัวต่อปี

สำหรับสภาพครอบครัวของผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากการศึกษา ผู้วิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกคนอาศัยอยู่กับพ่อแม่ โดยเป็นลักษณะครอบครัวเดี่ยว โดยแต่ละครอบครัวของผู้ให้ข้อมูลสำคัญจะมีกิจกรรมที่แตกต่างกันออกไป เช่น การนัดรับประทานร่วมกันหลังละหมาดวันศุกร์ที่บ้านของปู่ ย่า ตา ยาย ในกรณีของ มัดและลัน การจัดงานเลี้ยงเล็ก ๆ ในครอบครัวเนื่องในโอกาสวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันอารีรายอ และในกรณีของฟิต ดาน ตาและรี นอกจากกิจกรรมดังกล่าวแล้วยังมีการทำกิจกรรมในวันหยุด เช่น การเข้าสวนเพื่อใส่ปุ๋ยต้นไม้ การทำความสะอาดบริเวณบ้าน การท่องเที่ยวในวันหยุดและรับประทานอาหารร่วมกันตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นทะเล เป็นต้น จากการศึกษาอิทธิพลของครอบครัวต่อการซื้อเสื้อผ้ามือสอง ผู้วิจัยพบว่าครอบครัวมีผลต่อการซื้อเสื้อผ้ามือสองไม่มากนัก โดยการซื้อเสื้อผ้ามือสองของผู้ให้ข้อมูลสำคัญครอบครัวจะไม่ค่อยมีส่วนเกี่ยวข้องมากนัก แต่ครอบครัวจะเป็นผู้ให้คำแนะนำ

นำหรือชี้แนะในความเหมาะสมของเสื้อผ้ามือสองว่าถูกต้องตามหลักศาสนาหรือเหมาะสมกับวัยเท่านั้น ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ¹ ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

ลิน (สัมภาษณ์), 10 มกราคม 2545 กล่าวว่า “ที่บ้านของผมไม่ว่าอะไรหรือเขาไม่ค่อยก้าวท้าวเรื่องนี้เท่าไร เขาเปิดโอกาสเต็มที่ในการแต่งกาย แต่ถ้าผมซื้อเสื้อผ้าแปลก ๆ มาสวมใส่เขาก็จะตักเตือนบ้าง”

อิส (สัมภาษณ์), 10 มกราคม 2545 กล่าวว่า “ผมก็เคยซื้อเสื้อผ้ารูปคนเปลือยแบบภาพนู้ดมาสวมใส่บ้าง แม่โวยวายใหญ่เลย บอกว่า หารอม² ผมก็เลยเอาไปขายต่อได้เพื่อน”

จากลักษณะของครอบครัวดังกล่าวข้างต้นที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อเสื้อผ้ามือสองน้อยมาก แต่ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อเสื้อผ้ามือสองมากที่สุดคือกลุ่มเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Krantz (1994) พบว่า ลักษณะสำคัญที่สุดของวัยรุ่นคือการให้ความสำคัญกับเพื่อนมากกว่าบุคคลอื่น จากการศึกษา ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มเพื่อนของผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีสองกลุ่ม คือ กลุ่มเพื่อนที่บ้านและกลุ่มเพื่อนที่โรงเรียน เมื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญรวมกลุ่มกับกลุ่มเพื่อนก็จะมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่คล้ายกันคือ การท่องเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ ในวันหยุด ซึ่งจากการสอบถามพบว่าสถานที่ที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญและกลุ่มเพื่อนชอบไปมากที่สุดคือ น้ำตกและทะเล การเดินตลาดนัดเพื่อเลือกซื้อเสื้อผ้ามือสอง การเล่นเกมกีฬา ซึ่งกีฬาที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญและกลุ่มเพื่อนนิยมมากที่สุดคือฟุตบอล จากการศึกษา ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อเสื้อผ้ามือสองมาก โดยเฉพาะการได้ข้อมูลของเสื้อผ้ามือสองในช่วงการวางแผนในการซื้อและในช่วงการตัดสินใจซื้อ ดังที่จะกล่าวในหัวข้อต่อไป

สำหรับความแตกต่างของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในด้านความนิยมประเภทเสื้อผ้ามือสอง บุคคลกลุ่มนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ผู้ที่นิยมการใช้เสื้อผ้ามือสองเพียงอย่างเดียว

¹ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ปรากฏในงานการศึกษาค้างนี้ มีรายละเอียดดังเสนอไว้ใน “บุคลากร” หน้า 112-113

² หารอม หมายถึง สิ่งต้องห้ามตามหลักศาสนาอิสลาม

กลุ่มนี้มีทัศนคติว่าเสื้อผ้าที่มาจากต่างประเทศย่อมเป็นที่นิยมมากกว่าเสื้อผ้าในประเทศ โดยเฉพาะยี่ห้อของเสื้อผ้ามือสองก็เป็นสินค้ามาจากต่างประเทศและส่วนใหญ่มียี่ห้อเป็นที่รู้จักและนิยม ดังนั้นการเลือกใช้เสื้อผ้ามือสองจึงสามารถที่จะสนองความต้องการทางด้านรสนิยมของผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้เป็นอย่างดี

2. ผู้ที่นิยมการใช้เสื้อผ้ามือสองและเสื้อผ้าใหม่

ผู้ที่นิยมการใช้เสื้อผ้ามือสองและเสื้อผ้าใหม่กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่นิยมในรูปแบบของตัวเสื้อผ้ามามากกว่านิยมในความเป็นต่างประเทศของเสื้อผ้า ดังนั้นการเลือกใช้เสื้อผ้ามือสองจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของความนิยมในรูปแบบเสื้อผ้าโดยมิได้มองที่ยี่ห้อเพียงอย่างเดียว

จากลักษณะการแบ่งกลุ่มดังกล่าวพบว่า ยี่ห้อและรูปแบบเสื้อผ้าเป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดให้บุคคลนิยมการใช้เสื้อผ้ามือสอง แม้บางครั้งเสื้อผ้ามือสองจะมีราคาแพงกว่าเสื้อผ้ามือหนึ่งก็ตาม แต่ความนิยมชมชอบในยี่ห้อและรูปแบบของเสื้อผ้ามือสองก็สามารถผลักดันให้บุคคลตัดสินใจที่จะเลือกซื้อและเลือกใช้เสื้อผ้ามือสองมากกว่าเสื้อผ้าใหม่

3. ความคาดหวังในการแต่งกายด้วยเสื้อผ้ามือสอง

คนส่วนใหญ่ต้องมีเป้าหมายหรือความคาดหวังที่จะได้รับ ในการใช้เสื้อผ้ามือสองของนักเรียนก็มีเป้าหมายเช่นกัน ผู้วิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเองก็มีความคาดหวังและมีเป้าหมายเป็นของตนเอง ในการเลือกซื้อและเลือกใช้เสื้อผ้ามือสองส่วนหนึ่งของความคาดหวังว่าเขาจะได้รับการยอมรับจากเพื่อน ๆ และผู้คนรอบข้างว่า เป็นผู้ที่ทันสมัย เป็นผู้นำแฟชั่นสามารถเป็นต้นแบบในการแต่งกายให้กับเพื่อน ๆ และคนรอบข้าง จนพัฒนามาเป็นคนขายเสื้อผ้ามือสองในอีกระดับหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามในส่วนของความคาดหวังนี้จะมีลักษณะแตกต่างกันออกไปดังที่ผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนกล่าวไว้ดังต่อไปนี้

มัด (สัมภาษณ์), 13 มกราคม 2545 กล่าวว่า “ผมอยากให้มีคนยอมรับรับก่อนหน้านี้ผมแต่งตัวเซยมาก ใส่เสื้อผ้าสำเร็จรูปราคาถูก ไม่มียี่ห้อ แต่ก่อนผมมีเงินน้อย พอให้ไม่กี่บาท ไม่มีเงินพอที่ซื้อเสื้อผ้าที่มียี่ห้อดี ๆ ดัง ๆ ใช้ แต่เมื่อเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายพอเพิ่มเงินให้ ดังนั้นจึงมีเงินเก็บเพื่อซื้อเสื้อผ้าที่มีราคาแพงขึ้น ซึ่งการที่เราซื้อเสื้อผ้าที่มียี่ห้อดี ๆ ดัง ๆ เพื่อน ๆ จะได้ยอมรับ”

พิต (สัมภาษณ์), 19 มกราคม 2545 กล่าวว่า “ผมอยากใส่เสื้อที่มียี่ห้อแต่ราคาแพงและจะขายในห้างเท่านั้น ครั้งแรกก็พยายามซื้อเสื้อในห้าง แต่ซื้อได้เดือนละตัวเท่านั้นก็เลยหันมาเล่น³ เสื้อผ้ามือสองแทน จะได้ซื้อได้หลาย ๆ ตัวเพราะราคาถูกกว่า”

ชาติ (สัมภาษณ์), 11 มกราคม 2545 กล่าวว่า “เห็นคนส่วนมากเล่นกันก็เล่นด้วย อีกอย่างราคาก็ถูกกว่าในห้างเยอะ เช่น เสื้อเชฟ (CHAP) ถ้าซื้อในห้างราคาอย่างต่ำก็ 500 บาท แต่ถ้าซื้อเสื้อมือสองสภาพประมาณ 80% ราคาอย่างสูงแล้วก็ตกประมาณ 200 บาท”

อิส (สัมภาษณ์), 10 มกราคม 2545 กล่าวว่า “ตอนแรกก็ใส่ไปจั้นแหละ แต่ครั้งหนึ่งเพื่อนซมใหญ่เลยรู้ว่าใส่เสื้อสวย ยี่ห้อดี เพิ่งมารู้ตอนหลังว่าเสื้อนั้นเพื่อนเค้าเล่นกันอยู่ ก็รู้สึกพอใจมากก็เลยเล่นมาเรื่อย ๆ”

นันท (สัมภาษณ์), 15 มกราคม 2545 กล่าวว่า “เพื่อนใส่ก็เลยใส่บ้างจะได้เหมือนเพื่อน ไปไหนจะได้ไม่ด้อยกว่าเพื่อน”

ชา (สัมภาษณ์), 6 มกราคม 2545 กล่าวว่า “ครั้งหนึ่งเมื่อใส่เสื้อมือสองแล้วมีเพื่อนหลายคนมาขอซื้อต่อก็เลยขายให้เพื่อนในราคาที่แพงกว่าที่เคยซื้อ เพื่อนก็ยอมซื้อ เขาบอกว่า เสื้อแบบนี้หายาก ตั้งแต่นั้นมาก็จะมีคนมาขอซื้อตลอด เพราะเขายอมรับในรสนิยมของเรา”

จะเห็นได้ว่าความคาดหวังของการใส่เสื้อผ้ามือสองของแต่ละคนของผู้ให้ข้อมูลสำคัญจะแตกต่างกันออกไป แต่ส่วนใหญ่ก็เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากเพื่อน ๆ และคนรอบข้าง โดยอาศัยเสื้อผ้ามือสองยี่ห้อที่นิยมกัน เป็นปัจจัยหลักทำให้ตนเองยอมรับมาก

³ เล่น ในที่นี้หมายถึง ใช้

ขึ้น ทดแทนความต้องการที่ตนเองอยากใช้เสื้อผ้าที่แพง แต่ไม่สามารถแสวงหามาได้ก็ ทดแทนด้วยเสื้อผ้ามือสองที่มีราคาถูกกว่าแต่คุณภาพต่ำกว่ายิ่งไปกว่านั้นพัฒนาจน เป็น ผู้ขายเสื้อผ้ามือสองจากที่ตนเองได้การยอมรับปรากฏว่า โดยนัยนี้สะท้อนให้เห็น ว่า วัฒนธรรมย่อยคือวัฒนธรรมการแต่งกายตามสมัยนิยมกำลังมีอิทธิพลต่อนักเรียน นั้นเอง

4. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการซื้อเสื้อผ้ามือสอง

ในการอธิบายพฤติกรรมการบริโภคเสื้อผ้ามือสองนี้มีปัจจัยหลายประการ ผู้วิจัย พบว่าปัจจัยที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลตัดสินใจบริโภคเสื้อผ้ามือสองมีอย่างน้อย 3 ประการ คือ

4.1 รสนิยมของผู้บริโภค

ปัจจัยรสนิยมของผู้บริโภคเป็นปัจจัยทางด้านทัศนคติซึ่งมีผลต่อการกำหนด พฤติกรรมของผู้ซื้อ จากการศึกษา ผู้วิจัยพบว่ารสนิยมของผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีดังต่อไปนี้

4.1.1 ยี่ห้อ ลวดลายหรือสติกเกอร์ของสินค้า จากการสำรวจพบว่า ยี่ห้อเป็นสิ่งที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวนมากพิจารณาซื้อ ลวดลายหรือสติกเกอร์ของเสื้อผ้ามือสอง (ตาราง 13) เป็นอันดับแรก ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่จะนิยมใช้ยี่ห้อ เสื้อผ้าจากต่างประเทศและเห็นว่ายี่ห้อดังกล่าวเป็นยี่ห้อที่คนในระดับสูงใช้สวมใส่ หรือ ศิลปิน ดารา นักร้องที่ตนเองมีความชื่นชอบก็นิยมใช้เสื้อผ้ายี่ห้อดังกล่าว ซึ่งได้แก่ อติดาส ดิกกี้ ไนกี้ ฮาซซาด ดีซี อานาซี ไซต์ วาซาเซและลิวาย เป็นต้น นอกจากนี้ผู้ให้ ข้อมูลสำคัญยังนิยมการสวมใส่เสื้อผ้าที่มีสติกเกอร์หรือลายพิมพ์เป็นรูปนักร้อง นักแสดงต่างประเทศ ผลการสำรวจพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ร้อยละ 36.56 ใช้เสื้อผ้าที่ ผลิตจากต่างประเทศอย่างเดียว มีเพียงร้อยละ 5.56 เท่านั้นที่ใช้เสื้อผ้าที่ผลิตใน ประเทศ (ตาราง 19) ซึ่งสอดคล้องกับศตวรรษ อยู่อ่อน (2536) ที่พบว่า เยาวชนมัก นิยมบริโภคลอกเลียนแบบสังคมที่มีความเจริญกว่า จากนิยมในยี่ห้อและลวดลายดัง กล่าวข้างต้น ทำให้ราคาของสินค้าจึงแพง แต่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญยินยอมที่จะเสียเงินเป็น

จำนวนมากในการซื้อเสื้อผ้าที่มียี่ห้อและลวดลายตามที่ตนนิยมโดยไม่คำนึงถึงสภาพของตัวเสื้อ ดังผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

ชาติ (สัมภาษณ์), 11 มกราคม 2545 กล่าวว่า “มีเสื้อบางตัวที่ผมซื้อไว้แต่ไม่ได้นำมาสวมใส่เพราะมีขนาดใหญ่มาก ก็ไซส์ฝรั่งนะครับ แต่ยี่ห้อดีก็เลยซื้อเก็บไว้”

วา (สัมภาษณ์), 124 ธันวาคม 2544 กล่าวว่า “ผมไม่แคร์หรอก ราคาจะแพงหน่อย แต่ถ้าถูกใจแล้วผมซื้อทั้งนั้นแหละถ้ามีเงิน”

ฮาด (สัมภาษณ์), 26 ธันวาคม 2544 กล่าวว่า “เสื้อผ้ายี่ห้อดี ๆ ไม่ใช่หาง่าย ๆ บางครั้งต้องเดินทั้งตลาดก็ยังไม่เจอ ดังนั้นก็เลยซื้อเสื้อผ้าตามร้านที่มีการคัดเลือกเสื้อผ้ามือสองแล้วดีกว่า ราคาอาจจะแพงหน่อยแต่ก็ได้เสื้อผ้ายี่ห้อดี ๆ และคุณภาพดี ๆ ทั้งนี้ ดีกว่าเดินตลาดนัดซะอีก”

4.1.2 ราคา จากการศึกษาพบว่า ราคาเป็นสิ่งที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเลือกเป็นอันดับสองรองจากยี่ห้อ ราคาของเสื้อผ้ามือสองเป็นสิ่งที่มียี่ห้อต่อการตัดสินใจเป็นอย่างมาก ซึ่งการกำหนดราคาของเสื้อผ้ามือสองสามารถบ่งบอกถึงคุณภาพของเสื้อผ้าได้เป็นอย่างดี โดยราคาของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตัดสินใจซื้อ คือประเภทเสื้อผ้า ถ้าสภาพดี ยี่ห้อดีและกำลังเป็นที่นิยมของกลุ่มผู้สวมใส่ ราคาประมาณตัวละ 200 - 500 บาท เสื้อที่ไม่มียี่ห้อแต่สภาพดี ราคาประมาณตัวละ 50-200 บาท แต่ถ้าเสื้อที่ไม่มียี่ห้อและสภาพไม่ค่อยดี ราคาประมาณ 20 -100 บาท สำหรับประเภทกางเกง ถ้าเป็นกางเกงแอสลิกสภาพดีราคาประมาณ 100 - 200 บาท แต่ถ้าสภาพไม่ดีมีตำหนิ ราคาประมาณ 40 -100 บาท ส่วนกางเกงยีนส์ ถ้าเป็นกางเกงยีนส์ที่มียี่ห้อ และมีสภาพดี ราคาประมาณ 2,500-1,000 บาท ส่วนกางเกงยีนส์ที่ไม่มียี่ห้อแต่สภาพปานกลาง ราคาประมาณ 400 -1,000 บาท และถ้าเป็นกางเกงยีนส์ที่ไม่มียี่ห้อและสภาพไม่ดี ราคาประมาณ 60 -400 บาท จะสังเกตได้ว่า ราคาของเสื้อผ้ามือสองจะสัมพันธ์กับยี่ห้อและสภาพของเสื้อผ้าชนิดนั้น ๆ แสดงว่าการกำหนดราคาของเสื้อผ้ามือสองต้องมีความ

สัมพันธ์กับความนิยมในยี่ห้อและสภาพของเสื้อผ้ามือสองด้วย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางคน เช่น มัด และมัน จะเลือกใช้เสื้อผ้ามือสองที่มีราคาแพงเพราะเห็นว่าเป็นเสื้อผ้าที่มียี่ห้อดัง

4.1.3 รูปแบบในการแต่งกาย รสนิยมในการแต่งกายของผู้ให้ข้อมูลสำคัญจะมีความหลากหลายมาก บางคนชอบสวมใส่เสื้อผ้าแบบแร็ป คือเสื้อหลวม ๆ กางเกงหลวม ๆ แต่ส่วนใหญ่แล้วจะเลือกเสื้อยืดที่มียี่ห้อและลวดลาย สติกเกอร์ของยี่ห้อเสื้อผ้างิฟฟ้า เช่น ไนกี้ อาดีดาส อัมโบร เป็นต้น มากกว่าที่จะนิยมเสื้อเชิ้ตหรือเสื้อที่ไม่ใช่เสื้อยืด นิยมสวมใส่เสื้อแขนสั้นมากกว่าเสื้อแขนยาว สำหรับกางเกงนิยมสวมใส่กางเกงยีนส์มากกว่ากางเกงสแล็ค ส่วนสีสีนของเสื้อผ้างิฟฟ้าจะใช้สีอ่อน ๆ และสีกลางมากกว่าสีสดหรือสีโทนร้อน จะเห็นได้ว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญกำลังมีการพัฒนาการในการแต่งกายที่เปลี่ยนไปจากความชอบแบบเด็ก ๆ ไปสู่การแต่งกายแบบผู้ใหญ่มากขึ้น

4.2 สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย

ผู้วิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ที่มีที่พักอาศัยในสภาพแวดล้อมที่คนส่วนใหญ่จะนิยมใช้เสื้อผ้ามือสองและเห็นว่าการใช้เสื้อผ้ามือสองดังกล่าวเป็นเรื่องที่สมควรที่จะเอาเป็นแบบอย่างเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากได้พบเห็นการใช้เสื้อผ้ามือสองเป็นประจำและเห็นว่าการใช้เสื้อผ้ามือสองแล้วสามารถทำให้ผู้อื่นหรือคนรอบข้างยอมรับได้ แม้ว่าตนเองจะพร้อมหรือไม่พร้อมทางด้านการเงินก็ตาม จึงตัดสินใจที่จะใช้เสื้อผ้ามือสองดังที่ ดี กรี และวี ได้เล่าให้ผู้วิจัยฟังดังนี้

ดี (สัมภาษณ์), 6 มกราคม 2545 กล่าวว่า “คนอื่นเขาก็สวมใส่กัน เขาสวมใส่กันเยอะแยะ ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงคนวัยผู้ใหญ่ โดยเฉพาะวัยรุ่นนิยมกันมากและถ้าผมใส่เสื้อโหลคงจะเขยหน้าคุณเลย”

กรี (สัมภาษณ์), 26 ธันวาคม 2545 ผู้เคยใส่เสื้อผ้ามือหนึ่งแต่เป็นเสื้อผ้าราคาถูก ได้เล่าให้ฟังถึงเหตุผลที่ต้องใส่เสื้อมือสองว่า “ผมนะชอบเสื้อหางมาก คือใส่แล้วดูภูมิฐาน แต่เมื่อสวมใส่ที่บ้านนะ เพื่อนที่บ้านบอกว่าหัวสูง รสนิยมสูงแต่รายได้ต่ำ

บ้าง ก็จริงของเค้านะเสื้อห้างราคาแพงจะตาย ตอนอยู่กับเพื่อนที่บ้านผมจึงไม่ค่อยใส่เสื้อห้างเท่าไร ไม่อยากเกินหน้าเกินตาพวกเพื่อน ๆ แต่ถ้าไปกับเพื่อนที่โรงเรียนผมก็ใส่นะ ”

วี (สัมภาษณ์), 13 มกราคม 2545 กล่าวว่า “ตั้งแต่ผมโตมาคนในหมู่บ้านส่วนใหญ่ นอกจากผู้ที่ทำงานรับราชการ พวกนี้ใส่เสื้อผ้ามือสองกันทุกคนเลย ราคาที่ถูกผมนะลูกชาวบ้านไม่มีปัญญาจะใส่เสื้อผ้าราคาแพงหรอก”

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการที่บุคคลที่อาศัยอยู่ในแหล่งที่มีการใช้เสื้อผ้ามือสองและมีการพบเห็นการทอดอ้างอยู่บ่อยครั้งจนทำให้เห็นว่าเป็นเรื่องที่ต้องทำจึงเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความรู้สึกอยากที่จะใช้เสื้อผ้ามือสอง ในส่วนของผู้ที่ชอบเสื้อผ้ามือหนึ่ง ผู้วิจัยพบว่า ขณะที่อยู่กับสภาพแวดล้อมของผู้ที่ใช้เสื้อผ้ามือสองก็ปรับตัวให้สวมใส่เสื้อผ้ามือสองได้ ทั้งนี้เพื่อลดค่าครองชีพและสามารถที่จะเข้ากลุ่มโดยไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นส่วนเกินของกลุ่ม

4.3 การปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่นิยมเสื้อผ้ามือสอง

การปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่นิยมเสื้อผ้ามือสอง หมายถึง การที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้เข้าไปพูดคุยหรืออยู่ในกลุ่มเกี่ยวกับบุคคลที่นิยมเสื้อผ้ามือสอง ทำให้เขาได้รับรู้และซึมซาบถึงรูปแบบและรสนิยมการแต่งกายจนกระทั่งมีความรู้สึกรูปแบบและรสนิยมการแต่งกายดังกล่าวเป็นรูปแบบและรสนิยมของตนเอง การปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่นิยมเสื้อผ้ามือสองทำให้เกิดการรับรู้และซึมซาบประสบการณ์ในรูปแบบและรสนิยมการแต่งกายด้วยเสื้อผ้ามือสอง

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเสื้อผ้ามือสอง คือเพื่อนในกลุ่มโดยมีการปฏิสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกัน เช่น กลุ่มเพื่อนที่บ้านและกลุ่มเพื่อนที่โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

ชาติ (สัมภาษณ์), 11 มกราคม 2545 กล่าวว่า “เพื่อนในกลุ่มที่โรงเรียนชอบแต่งกายด้วยเสื้อผ้ามือสองที่มียี่ห้อ แรก ๆ ผมก็เห็นว่าเป็นเรื่องที่รับไม่ได้ ก็เสื้อแต่ละตัวราคาแพงมาก แต่เมื่อคบไปนาน ๆ ก็ชอบนะ เสื้อแต่ละตัวที่ใส่สวย ๆ ทั้งนั้น”

มัด (สัมภาษณ์), 13 มกราคม 2545 กล่าวว่า “แต่ก่อนผมใส่เสื้อผ้าสำเร็จรูปลีวายหรือแอดไวร์ อะไรผมก็ไม่รู้จัก แต่เมื่อย้ายมาเรียนที่โรงเรียนนี้ เพื่อนเขาชอบนำแมกกาซีนเพลงฝรั่งมาให้ดู ก็เริ่มรู้จักยี่ห้อและรูปแบบการแต่งกายมากขึ้น ตอนหลังผมยึดแมกกาซีนพวกนี้แหละเป็นแนวการแต่งกายของผม”

ตา (สัมภาษณ์), 19 มกราคม 2545 กล่าวว่า “ที่บ้านผมส่วนใหญ่เขาก็ใช้เสื้อผ้ามือสองกัน ผมนะเริ่มใช้เสื้อผ้ามือสองที่มียี่ห้อก็หลังจากที่เริ่มคบและรู้จักกับรุ่นพี่ที่เค้าเรียนกรุงเทพฯ นั้นแหละ เมื่อเค้ากลับมาที่บ้านก็มีแฟชั่นเสื้อแบบใหม่ ๆ มาตลอด ระยะเวลาหลังเมื่อผมจะเลือกซื้อเสื้อผ้าผมก็จะโทรศัพท์ไปถามเขาว่า ตอนนี้แฟชั่นแบบไหนที่กำลังเป็นที่นิยม”

จะเห็นได้ว่าการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเสื้อผ้ามือสองจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะถ้าบุคคลนั้นเป็นเพื่อนด้วยแล้ว ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับจากเพื่อนมักจะมีผลต่อการตัดสินใจในการซื้อและใช้เสื้อผ้ามือสอง ลักษณะดังกล่าวจึงเปรียบดังสะพานเชื่อมระหว่างบุคคลสองคนให้มีรสนิยมที่คล้ายคลึงกัน

สำหรับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีความนิยมในเสื้อมือหนึ่งและเปลี่ยนมานิยมใช้เสื้อผ้ามือสองด้วยนั้น ผู้วิจัยพบว่าเนื่องจากบุคคลเหล่านี้อยู่ในแวดวงการใช้เสื้อผ้ามาก่อนก่อนที่จะเปลี่ยนมาใช้เสื้อผ้ามือสองตามความนิยมของคนส่วนใหญ่ นั่นคือเห็นว่าเสื้อผ้ามือสองเป็นเสื้อผ้าที่คนส่วนใหญ่ในสังคมที่ตนเองอยู่ด้วยนั้นนิยมกันมาก อันเนื่องมาจากเสื้อผ้ามือสองมีราคาที่ถูกลงกว่าเสื้อผ้ามือหนึ่งมาก ถึงแม้ว่าเสื้อผ้ามือสองที่มียี่ห้อบางตัวจะมีราคาแพง แต่ถ้าเปรียบเทียบกับราคาเสื้อผ้ามือหนึ่งแล้วเสื้อผ้ามือสองราคาถูกกว่า แต่ถ้าเปรียบเทียบกับเงินที่ได้แต่ละเดือนของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ราคาของเสื้อผ้ามือสองที่มียี่ห้อนั้นก็แพงมาก แต่เมื่อมีโอกาสรับข้อมูลและซึมซาบรสนิยมและ

รูปแบบการแต่งกายจากเพื่อนทำให้เกิดการตัดสินใจที่จะใช้เสื้อผ้ามือสองมากขึ้น ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้ข้อมูลกับผู้วิจัยว่า

พิต (สัมภาษณ์), 19 มกราคม 2545 กล่าวว่า “ในแต่ละเดือนผมได้เงินประมาณ 2,000 บาท บางที่ผมต้องลดค่าอาหารบ้าง เพื่อเก็บเงินไว้ซื้อเสื้อผ้าก็อยากได้เสื้อนะ เห็นเพื่อนเขาใส่กันก็อยากมีเป็นของตัวเองบ้าง ไม่อยากยืมเค้า”

ลิน (สัมภาษณ์), 10 มกราคม 2545 กล่าวว่า “ช่วงนี้ใคร ๆ ก็ใส่เสื้อผ้ามือสองกันทั้งนั้นแหละ ที่เจอก็มีบ้างนะที่ใส่เสื้อผ้ามือหนึ่งแต่มีไม่มาก ก็เพื่อน ๆ นั้นแหละที่ชอบใส่กัน บางคนไม่รู้จัก็ซื้อด้วยซ้ำไป เคยใส่แต่เสื้อมือสองราคาประมาณ 20-60 บาท แบบสภาพดูไม่ได้ แต่มาอยู่กับเพื่อน ๆ ก็อยากดูดีบ้างก็เลยซื้อเสื้อผ้ามือสองที่มีราคาแพงขึ้นเพื่อจะได้ดูดีและเข้ากับกลุ่มเพื่อนได้”

5. การแสวงหาข้อมูลก่อนตัดสินใจซื้อเสื้อผ้ามือสอง

จากลักษณะของความคาดหวังของผู้ให้ข้อมูลสำคัญของแต่ละคนจะเกิดขึ้นไม่ได้ ถ้าผู้บริโภคเสื้อผ้ามือสองไม่ได้ผ่านขั้นตอนในการเลียนแบบกลุ่มเพื่อน ๆ และต้นแบบ จากการที่ได้มีการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการซื้อ-ขายเสื้อผ้ามือสองทำให้ทราบข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการซื้อเสื้อผ้ามือสอง เช่น การสืบเสาะหาข้อมูลอย่างไร กับใคร การเลือกเสื้อผ้ามือสองอย่างไรถึงจะได้เสื้อผ้าที่มีคุณภาพเป็นที่น่าพอใจ จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญในแต่ละคนจะได้รับข้อมูลที่เป็นแบบอย่าง กล่าวคือได้รับการเรียนรู้จากเพื่อน ๆ และผู้คนรอบข้างและมีส่วนร่วมในการซื้อขายมาล่วงหน้า แต่จะมีลักษณะบ่งบอกถึงขั้นตอนอย่างชัดเจนและข้อมูลที่ได้จะเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ซึ่งได้นำมาจัดลำดับขั้นตอนการเลียนแบบได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

5.1 การแสวงหาข้อมูลโดยการซักถาม

ในการเข้าสู่กระบวนการเลียนแบบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญครั้งแรก ผู้วิจัยพบว่าได้เกิดจากการพูดคุยกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเสื้อผ้ามือสอง เช่น ผู้ขายและเพื่อน ๆ ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่นิยมใช้เสื้อผ้ามือสอง เมื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีการตัดสินใจที่จะเลือก

ซื้อและเลือกใช้เสื้อผ้ามือสองข้อมูลต่าง ๆ ที่เคยได้รับจะถูกนำมาใช้ในการช่วยตัดสินใจ แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากการขาดประสบการณ์ในการเลือกซื้อและเลือกใช้เสื้อผ้ามือสองจึงทำให้รู้สึกยากในการตัดสินใจในการซื้อครั้งแรกและรู้สึกอาย ไม่มีความมั่นใจที่จะซื้อเสื้อผ้ามือสองที่มีเย็บห่อ เช่น ไม่มั่นใจว่าตัวเองจะเลือกเสื้อผ้าได้ตามสมัยนิยมหรือเปล่า เสื้อผ้าที่ซื้อจะเหมาะสมกับบุคลิกของตนเองมั๊ยและไม่รู้ว่าตัวเองจะถูกหลอกหรือเปล่า เสื้อผ้ามือสองที่ซื้อมาราคาอาจจะแพงเกินความเป็นจริงแล้วเมื่อนำมาสวมใส่ก็ไม่มั่นใจว่าคนรอบข้างจะมองว่าเป็นอย่างไร เป็นต้น ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นสามารถแก้ปัญหาได้โดยการสืบหาข้อมูลจากผู้ที่มีประสบการณ์ในการซื้อและใช้เสื้อผ้ามือสอง โดยวิธีการซักถามจะถูกนำมาใช้เป็นครั้งแรกในการซื้อเสื้อผ้ามือสอง ดังผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

พิต (สัมภาษณ์), 19 มกราคม 2545 กล่าวว่า “แรกๆก็ไม่รู้หรือรู้ว่าเสื้อกระสอบที่เขานิยมเล่นนั้นแบบไหน ก็อาศัยที่รู้จักกับคนขายเสื้อกระสอบ เขาแนะนำให้”

วี (สัมภาษณ์), 13 มกราคม 2545 กล่าวว่า “อยู่กับเพื่อนๆ วันๆ ก็ไม่ค่อยเรื่องไปเที่ยวก็คุยเรื่องการแต่งตัวนี้แหละ เวลาผมมีปัญหาอะไรก็ถามพวกเข้านี้แหละ

ดี (สัมภาษณ์), 6 มกราคม 2545 กล่าวว่า “เวลาไปซื้อเสื้อกระสอบผมมักจะไปกับเพื่อน แบบถ้าเจอเสื้อที่ถูกใจแต่ไม่แน่ใจว่าเขาเล่นกันหรือเปล่า ก็ถามเพื่อนนี้แหละเพื่อความมั่นใจในการซื้อ”

วา (สัมภาษณ์), 24 ธันวาคม 2544 กล่าวว่า “ผมเลือกเองไม่เป็นหรือ ก็น อาศัยเพื่อนนี้แหละแนะนำว่าเสื้อแบบไหนที่นิยมกัน”

จากการสังเกตผู้วิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมักจะประสบปัญหาในการเลือกซื้อเสื้อผ้ามือสองที่มีเกรดดี ๆ ในครั้งแรก ๆ แต่ปัญหาเหล่านี้จะถูกขจัดไปโดยการพยายามซักถามผู้ที่มีประสบการณ์ในการใช้เสื้อผ้ามือสองและนำไปสู่การปฏิบัติ ในส่วนของผู้ที่เคยใช้เสื้อผ้ามือหนึ่งและเปลี่ยนรสนิยมมาใช้เสื้อผ้ามือสอง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเหล่านี้จะศึกษาความนิยมในหมู่ของผู้ใช้เสื้อผ้ามือสองว่าในขณะนี้ตลาดของ

เสื้อฝ้ายมือสองนิยมแฟชั่นรูปแบบใดในการแต่งกาย เช่น ลักษณะ ยี่ห้อหรือรูปแบบของเสื้อฝ้ายเป็นอย่างไร ประสบการณ์ทั้งหมดของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เคยใช้เสื้อฝ้ายมือหนึ่ง และการสัมผัสกับบุคคลที่เคยมีประสบการณ์ไม่ว่าจะเป็นผู้ชายหรือกลุ่มเพื่อน ๆ ทำให้ทราบข้อมูลเป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในกลุ่มนี้เกิดความไม่มั่นใจในตัวเองเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงรสนิยมในการแต่งกาย จากที่เคยใช้เสื้อฝ้ายมือหนึ่งแล้วมาใช้เสื้อฝ้ายมือสอง ดังนั้นวิธีการซักถามและการพูดคุยกับเพื่อนในวงการเสื้อฝ้ายมือสองหรือผู้ชายเสื้อฝ้ายมือสองจึงเป็นวิธีที่จะสร้างความมั่นใจในการเลือกซื้อและเลือกใช้เสื้อฝ้ายมือสอง ดังผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ใช้ข้อมูลดังต่อไปนี้

มัน (สัมภาษณ์), 15 มกราคม 2545 ผู้มีประสบการณ์ในด้านเสื้อฝ้ายมือสองได้อธิบายว่า “แต่ก่อนไม่เคยใช้เสื้อฝ้ายมือสอง เพราะเห็นว่าเป็นเสื้อฝ้ายที่ไม่ค่อยมีเกรด คนเซยเท่านั้นที่ใช้เสื้อฝ้ายมือสอง แต่เมื่อกลุ่มเพื่อนที่อยู่ด้วยกันนิยมสวมใส่มากขึ้น ก็เริ่มเข้าใจว่าเสื้อฝ้ายมือสองก็มีเกรดจะมีเกรดระดับสูง มีเกรดระดับต่ำเช่นกัน ก็เลยอยากลองเปลี่ยนสไตล์การแต่งกายบ้าง ครั้งแรกก็รู้สึกขัด ๆ ยังไงไม่ทราบ แต่เมื่อเริ่มมีคนชมให้ได้ยินบ้างก็เริ่มรู้สึกมั่นใจมากยิ่งขึ้น ก็เลยใช้มาตลอด แบบว่าราคาก็ถูกดี”

ซา (สัมภาษณ์), 6 มกราคม 2545 กล่าวว่า “ที่ผมมาเล่นเสื้อมือสองนี้ เพราะเพื่อนในกลุ่มรวมทั้งคนที่บ้านนิยมกันมาก แรก ๆ ก็ไม่กล้าซื้อหรอกครับ เพราะเกรงว่าถ้าซื้อแล้วจะเซยก็เลยให้เพื่อนแนะนำ ตอนหลังก็เริ่มมีความมั่นใจมากขึ้น”

5.2 การแสวงหาข้อมูลโดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

จากผลการศึกษาผู้วิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเมื่อได้ผ่านการพูดคุยสนทนากันและมีการถ่ายทอดประสบการณ์การเลือกซื้อเสื้อฝ้ายมือสองแล้วยังมีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม คือ การร่วมเดินทางไปซื้อเสื้อฝ้ายมือสองพร้อมกับเพื่อน ๆ นั้นเอง รวมทั้งผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางคนที่เคยมีประสบการณ์ในการใช้เสื้อฝ้ายมือหนึ่งแล้วเปลี่ยนมาใช้เสื้อฝ้ายมือสอง คนเหล่านี้จะเริ่มด้วยการสังเกตพฤติกรรมการใช้และการเลือกซื้อเสื้อฝ้ายมือสองและรสนิยมของผู้ใช้เสื้อฝ้ายมือสองขณะนั้นโดยการเดินสำรวจบริเวณที่มี

การขายเสื้อผ้ามือสองหรือตลาดนัดที่มีการขายเสื้อผ้ามือสองและพยายามสังเกตว่ากลุ่มคนที่อยู่ในบริเวณนั้นมีรูปแบบการแต่งกายอย่างไร มีวิธีการเลือกซื้ออย่างไร หลังจากนั้นก็ศึกษาว่าในบริเวณดังกล่าวมีเสื้อผ้ามือสองอย่างไรที่ตัวเองต้องการหรือไม่ การเลือกสินค้าเสื้อผ้ามือสองกลุ่มนี้จะไม่ค่อยมีปัญหาในการเลือกรูปแบบเสื้อผ้ามากนัก เนื่องจากมีประสบการณ์ในด้านการเลือกเสื้อผ้าและรูปแบบการแต่งกายแบบเดิมอยู่แล้ว แต่จะมีความกังวลและมีความวิตกในเรื่องการซื้อเสื้อผ้ามือสองว่าจะได้สินค้าที่มีคุณภาพหรือไม่ ราคาเหมาะสมกับเสื้อผ้าหรือเปล่า เนื่องจากยังขาดประสบการณ์ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางคนได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

พิต (สัมภาษณ์), 19 มกราคม 2545 กล่าวว่า “เพื่อนชอบชวนไปเดินตลาดบ่อยเวลาว่าง ๆ เมื่อไปถึงมันชอบแนะนำว่าเสื้อแบบไหนที่ค่านิยมสวมใส่กัน การเลือกซื้อควรจะเลือกอย่างไร มีหลักการต่อรองราคาอย่างไร บางครั้งก็ซื้อนะ แต่บางครั้งถ้าไม่ถูกใจก็ไม่ซื้อ”

มัด (สัมภาษณ์), 13 มกราคม 2545 เป็นอีกคนหนึ่งที่มีประสบการณ์ด้านนี้เล่าว่า “เพื่อนมาชวนไปบ้านเพื่อนคนหนึ่ง บอกว่าเพื่อนจะผ่ากระสอบ⁴ ครั้งแรกผมไม่รู้หรือกว่า “ผ่ากระสอบ” เป็นอย่างไร ก็เลยอยากดู ดั่งนั้นก็เลยไปกับเพื่อน”

รี (สัมภาษณ์), 13 มกราคม 2545 ได้เล่าให้ฟังถึงประสบการณ์ครั้งแรกในการซื้อเสื้อผ้ามือสองที่มีเกรดดีว่า “ตอนแรกผมก็ไม่ค่อยได้ซื้อเสื้อผ้ามือสองที่เป็นหัวกระสอบ⁵สักเท่าไร แบบว่าเงินไม่ค่อยมีและอีกอย่างผมคัดเลือกเสื้อผ้าไม่เป็นด้วย แต่เพื่อนมันชอบไปซื้อที่ตลาดนัดบ่อย เขาชอบชวนไปเป็นเพื่อนเค้า ส่วนใหญ่ผมก็จะไปกับเค้า เพราะใจจริงผมก็อยากใส่เสื้อผ้าที่เป็นหัวกระสอบเช่นกัน แต่เลือกไม่เป็น เมื่อไปกับเพื่อนบ่อย ๆ ก็มีความรู้ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น ระยะเวลาหลังก็มีความมั่นใจในการเลือกซื้อและสามารถเลือกซื้อได้เองโดยไม่ต้องมีเพื่อนคอยให้คำแนะนำอีก”

⁴ ผ่ากระสอบ หมายถึง การคัดแยกเสื้อผ้า

⁵ เสื้อผ้าหัวกระสอบ หมายถึง เสื้อผ้าที่ผ่านการคัดแยกแล้วและเป็นเสื้อผ้าที่มีคุณภาพ

5.3 การแสวงหาข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ

ในยุคของข้อมูลข่าวสารในปัจจุบัน สื่อเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความนึกคิดและการตัดสินใจ ผู้ซื้อจะรับและเลือกซื้อสินค้ามาจากการวิเคราะห์สารในสื่อ โดยการแยกแยะ บันทึกหรือเก็บไว้ตามความจำเป็นและความต้องการของแต่ละคน ถ้าสื่อนั้นถูกผู้ซื้อมองว่ามีประโยชน์ ตรงกับความต้องการของตนเองและน่าเชื่อถือก็จะส่งผลต่อการบริโภคของตนเอง การบริโภคเสื้อผ้ามือสองของผู้ให้ข้อมูลสำคัญก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน สื่อที่มีได้ให้ข้อมูลข่าวสารและใช้เป็นแหล่งข้อมูลในการแสวงหาข้อมูลและแหล่งข้อมูล ได้แก่ วารสาร มิวสิควีดีโอและภาพยนตร์ ในส่วนของวารสารที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญขึ้นชอบเป็นพิเศษเป็นวารสารที่เกี่ยวกับวงดนตรีของต่างประเทศ เช่น Music Express , Cross Roads , Rock Metal , Idol เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมทั้งวารสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวงดนตรีต่างประเทศอีกมากมาย สำหรับมิวสิควีดีโอและภาพยนตร์ซึ่งเป็นของต่างประเทศเช่นเดียวกัน การที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้รับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ข้างต้นแล้วทำให้รู้ว่าตัวเองมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้นและสามารถรับข้อมูลในเรื่องของแฟชั่นที่ทันสมัยทำให้เกิดการคล้อยตามอยากจะได้แบบนักแสดงหรือนักร้องที่ตัวเองชื่นชอบ ทำให้เกิดความรู้สึกว่าเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่ตัวเองได้สวมใส่ตามนักร้องและนักแสดงนั้นสวย น่าสวมใส่ เมื่อสวมใส่แล้วก็จะดูดี จึงทำให้มีการซื้อเสื้อผ้าในลักษณะดังกล่าวอยู่ตลอดเวลา ดังผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

วา (สัมภาษณ์), 24 ธันวาคม 2544 กล่าวว่า “ได้ใช้หมวก N.Y. เสื้อ Dickies สีดำ กางเกง Dickies สีแดง ตามสไตล์การแต่งกายของวง Limbiz kit โคตรเท่ห์เลย”

มัด (สัมภาษณ์), 13 มกราคม 2545 กล่าวว่า “ผมนะชอบแต่งกายเลียนแบบนักดนตรีคนโปรด มิวสิควีดีโอของ Jadim ซีนั่นแหละสไตล์ผม”

ชาติ (สัมภาษณ์), 11 มกราคม 2545 กล่าวว่า “ผมก็จะดูแบบเสื้อในหนังสือ นั้แหละก็จะพยายามซื้อมาให้ได้ ซึ่งบางครั้งก็ไม่วู้เหมือนกันว่าเสื้อแบบนี้จะมีขายในเมืองไทยหรือเปล่า แต่ในความคิดของผม ผมก็จะพยายามหามาให้ได้”

6. บุคคลในตลาดเสื้อผ้ามือสอง

จากผลการศึกษาผู้วิจัยพบว่าธุรกิจเสื้อผ้ามือสองนั้นการดำเนินการเป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อน มีทั้งผู้ค้าส่งและผู้ค้าปลีกที่มีเครือข่ายทั้งในและนอกประเทศ

เสื้อผ้ามือสองแรกทีเดียวถูกส่งมาจากประเทศญี่ปุ่นเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี คนญี่ปุ่นที่ร่ำรวยมีฐานะก็มักจะใช้เสื้อผ้าไม่นานก็ทิ้งไปพร้อมกับถังขยะที่รองรับไว้ ในขณะที่เดียวกันก็มีคนญี่ปุ่นที่มีฐานะยากจนจะนำเสื้อผ้าที่คนร่ำรวยทิ้งเพื่อเก็บมาขายให้กับพ่อค้าในราคาถูก ๆ แล้วพ่อค้าก็จะส่งไปยังโรงงานผ้าเก่าแล้วโรงงานนี้จะทำความสะอาดเสื้อผ้าเหล่านี้และโรยน้ำยาฆ่าเชื้อแล้วมัดเป็นชุด เพื่อจะส่งขายในลักษณะเป็นโหล ๆ หลังจากนั้นก็จะส่งขายที่ประเทศสิงคโปร์ อินโดนีเซียและมาเลเซียต่อไป

ส่วนเสื้อผ้ามือสองในประเทศเขมรถูกส่งมาจากประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งต้องการส่งเสื้อผ้าเหล่านี้มาช่วยเหลือประเทศผู้ลี้ภัยสงคราม จากสำนักงานข้าหลวงใหญ่แห่งสหประชาชาติส่งมาโดยไม่เก็บภาษี เสื้อผ้าเหล่านี้ได้รับการบริจาคจากตู้บริจาคของรัฐต่าง ๆ ในประเทศสหรัฐอเมริกาแล้วแจกจ่ายให้กับประชาชนโดยไม่ทราบ ว่าสหรัฐอเมริกาได้ส่งเสื้อผ้ามาให้เนื่องจากรัฐบาลเขมรต้องการเงินเพื่อดำเนินการต่าง ๆ โดยเฉพาะอุดหนุนกองกำลังและซื้ออาวุธสงครามจึงนำเสื้อผ้าที่ได้รับการบริจาคมาเปิดขายแก่พ่อค้าคนกลาง

ส่วนใหญ่เสื้อผ้ามือสองถูกลำเลียงเข้ามาในประเทศไทยโดยทางเรือโดยมีการคัดแยกประเภทของเสื้อผ้าแต่ละชนิดและโรยน้ำยาฆ่าเชื้อทุกครั้งแล้วบรรจุกระสอบเพื่อการจำหน่ายต่อไป พ่อค้าคนไทยจะไปซื้อที่สิงคโปร์ในราคาลงทุนประมาณ 1,000,000 บาท หรือประมาณ 2,000,000 บาท โดยจะใช้วิธีจ่ายสดหรือโอนผ่านบัญชีธนาคารไปขอรับสินค้าครั้งเดียวหรือจะทยอยรับสินค้าเป็นงวด ๆ ตามที่นัดหมายไว้แล้วส่งให้ลูกค้าประจำ เพื่อให้เห็นภาพขอกระบวนการการขายเสื้อผ้ามือสองดังกล่าว ผู้วิจัยจะได้เสนอถึงระดับบุคคลที่เข้ามาทำการค้าขายเสื้อผ้ามือสองดังต่อไปนี้

6.1 ผู้ค้าส่ง

ผู้ค้าส่งในที่นี้หมายถึงทั้งพ่อค้าคนกลางที่ทำการค้าขายเสื้อผ้ามือสองโดยเป็นผู้ติดต่อซื้อเสื้อผ้ามือสองจากต่างประเทศ ผู้ค้าส่งจะทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการขนส่งเสื้อผ้ามือสองร่วมทั้งเส้นทางในการขนส่ง เนื่องจากสินค้าเสื้อผ้ามือสองเป็นสินค้าที่ลักลอบเข้ามาโดยไม่ได้ผ่านการเสียภาษี ดังนั้นจึงต้องรู้เส้นทางหลบหนีเป็นอย่างดี การขนส่งของผู้ค้าส่งส่วนใหญ่จะบรรทุกสินค้าโดยรถกระบะ ครั้งละ 10 -15 กระสอบ ทั้งกระสอบเล็กและกระสอบใหญ่รวมกัน ถ้าจำเป็นต้องผ่านด่านตรวจสินค้าหรือสถานีตำรวจย่อย จะต้องมีการเสียค่าน้ำชาหรือค่าส่วย ครั้งละ 500 - 600 บาทและต้องจ่ายเป็นรายเดือนอีก เพื่อส่งไปยังผู้ค้าปลีก ผู้ค้าส่งจะมีหลายลักษณะด้วยกันคือ

1. ผู้ค้าส่งที่รับสินค้ามาแล้วจะนำสินค้าไปขายทั้งปลีกและส่งที่สวนจตุจักรและบริเวณอื่น ๆ ของกรุงเทพมหานครโดยเฉพาะ ซึ่งสินค้าเสื้อผ้ามือสองส่วนมากจะถูกคัดแยกมาโดยเฉพาะ
2. ผู้ค้าส่งรับสินค้าแล้วส่งไปยังผู้ค้าปลีกในบริเวณพื้นที่เกี่ยวกับพื้นที่ของผู้ค้าส่ง โดยผู้ค้าปลีกสามารถระบุสินค้าเฉพาะเจาะจงและจำนวนที่ต้องการ
3. ผู้ค้าส่งเมื่อรับสินค้ามาแล้วนำสินค้าไปส่งขายยังต่างจังหวัด

จากผลการศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยพบว่าการดำเนินธุรกิจการค้าของผู้ค้าส่งต้องมีการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้รักษากฎหมายและมีการเอื้อประโยชน์ร่วมกันและผู้ค้าส่งจะทำหน้าที่เป็นพ่อค้าคนกลางโดยรับของมาเพื่อตัดตอนกำไรจากการค้าอีกครั้งหนึ่ง เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ส่วนใหญ่เป็นเพียงผู้ซื้อซึ่งจะมีส่วนน้อยมากที่เป็นผู้ค้าด้วย ผู้วิจัยจึงไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลของผู้ค้าส่งได้มากนัก ในส่วนนี้ตลอดเวลาของการทำวิจัย ผู้วิจัยพยายามสอบถามข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญก็ได้ข้อมูลไม่มากนัก

6.2 ผู้ค้าปลีก

ผู้วิจัยพบว่า ผู้ค้าปลีกจะเริ่มจากการสั่งสินค้าเสื้อผ้ามือสองจากผู้ค้าส่งโดยสามารถเลือกรูปแบบหรือชนิดของสินค้าและกำหนดจำนวนสินค้าแล้วจึงนำไปขายยังตลาดสินค้าเสื้อผ้ามือสอง เมื่อได้เสื้อผ้ามือสองจากผู้ค้าส่งแล้วผู้ค้าปลีกก็ทำการผ่ากระสอบ เพื่อคัดแยกสินค้าแต่ละเกรดหรือคัดแยกเสื้อผ้ามือสองที่มีเยื่อเพื่อขายในราคาในระดับหนึ่ง ส่วนสินค้าที่ไม่มีเยื่อก็ขายให้อีกระดับหนึ่ง สถานที่ที่ผู้ค้าปลีกได้นำสินค้าเสื้อผ้ามือสองส่วนใหญ่จะขายตามตลาดนัดในลักษณะเวียนกันไปเรื่อย ๆ ทั้งเจ็ดวัน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อมูลกับผู้วิจัยดังต่อไปนี้

ดี (สัมภาษณ์), 6 มกราคม 2545 กล่าวว่า “ผมชอบไปเลือกเสื้อผ้ามือสองขณะที่ผ่ากระสอบ เพราะยังไม่มีมีการคัดแยกประเภทเสื้อผ้า ราคาถูกลงกว่า แต่ถ้าซื้อตอนที่เขาคัดแยกแล้ว ถ้าเสื้อสวย ๆ เยื่อดี ๆ ราคาจะแพง”

มัด (สัมภาษณ์), 13 มกราคม 2545 กล่าวว่า “วันก่อนเพื่อนผมบอกว่ามีเสื้อฮาร์เลย์ เดวิดสัน สวยมากขายที่ตลาดนัดยามู (อ.ยะหริ่ง จ.ปัตตานี) ก็ของแบโซะนั่นแหละ แต่ผมไปซื้อไม่ทัน ก็ตลาดนัดยามูจะเลิกประมาณ 12.00 น. ผมก็ไปหาแบโซะที่ตลาดจางังตีกอ (อ.เมือง จ.ปัตตานี) หวังเต็มที่จะไปซื้อให้ได้ ผมชอบนะเสื้อสไตล์นี้แต่แบโซะบอกว่ามีคนเอาแล้ว แหมเสียตายจริง ๆ”

นัน (สัมภาษณ์), 3 มกราคม 2545 กล่าวว่า “ผมเป็นลูกค้าประจำของแบคนหนึ่ง ตอนปิดเทอมก็ชอบไปดูเสื้อผ้ามือสองที่แกขาย แบบว่าเสื้อผ้ามือสองของแกสวยดีสภาพใหม่ ผมไปซื้อตลาดนัดไหนก็จะไปเลือกเสื้อผ้าของแกก่อน”

สำหรับผู้ค้าปลีกก็ต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีกับเจ้าหน้าที่รัฐบาลโดยเฉพาะบริเวณด้านตรวจต่าง ๆ เพื่อความสะดวกในการเดินทางไปขายเสื้อผ้ามือสองตามตลาดนัดต่าง ๆ เช่นเดียวกับผู้ค้าส่ง

จากการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยพบว่าสามารถแบ่งกลุ่มผู้ค้าปลีกได้ 2 กลุ่ม ดังนี้

1. ผู้ค้าปลีกที่มีความรู้และประสบการณ์ในการคัดแยกเกรดเสื้อผ้ามือสอง

ผู้ค้าปลีกกลุ่มนี้จะเป็นผู้ที่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับเสื้อผ้ามือสองมาก่อน ทั้งทางด้านการใช้เสื้อผ้ามือสองและการขายเสื้อผ้ามือสองจนสามารถพัฒนาตัวเองมาเป็นผู้ที่มีความสามารถในการคัดแยกเกรดของเสื้อผ้ามือสอง กลุ่มผู้ค้าปลีกกลุ่มนี้เริ่มเรียนรู้จากการที่ตัวเองชอบแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าที่มียี่ห้อดัง สภาพดี ตามสมัยนิยม ชอบที่จะเดินบริเวณตลาดนัดเพื่อคัดเลือกเสื้อผ้ามือสองที่เกรดดีมาสวมใส่เอง เมื่อผันตัวเองเข้ามาเป็นผู้ขายเสื้อผ้ามือสองจึงสามารถนำประสบการณ์เดิมมาใช้ในการขายเสื้อผ้ามือสอง บุคคลกลุ่มนี้จะมีความใกล้ชิดกับผู้ซื้อมาก เนื่องจากสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับเสื้อผ้ามือสองกับผู้ซื้อ เพื่อช่วยในการตัดสินใจซื้อจนสามารถสร้างลูกค้าประจำได้ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางรายได้ให้ข้อมูล ดังนี้

มัน (สัมภาษณ์), 15 มกราคม 2545 กล่าวว่า “ร้านประจำที่ผมชอบไปชื้อนั่น เจ้าของร้านเป็นผู้ที่ชอบแต่งตัวตามสมัยมาก ลายสกรีนเสื้อแต่ละตัวสวยๆ ทั้งนั้น กางเกงนี้สีสวยริมแดงตะเข็บสวยมาก รองเท้าแจ๊ค แต่ละอย่างสวยสุดๆ จริงๆ เห็นเพื่อนเล่าให้ฟังว่า แกบ้ายี่ห้อก่อนหน้าที่แกจะมาขายเสื้อกระสอบอีก”

พิต (สัมภาษณ์), 19 มกราคม 2545 กล่าวว่า “ผมชอบนะ ชอบที่จะไปคุยกับ เจ้าของร้าน เพราะว่าบางทีที่มีเสื้อแบบใหม่มาเขาก็จะแนะนำ ผมเคยเจอเสื้อที่มียี่ห้อ กำลังจะชื้ออยู่แล้วเชียว ดีนะ ที่แกบอกก่อนว่าเป็นของเลียนแบบเพราะแกเคยใช้ยี่ห้อ นั้นมาก่อน ก็โชคดีไป”

2. ผู้ค้าปลีกที่ไม่มีความรู้และประสบการณ์ในการคัดแยกเกรดเสื้อผ้ามือสอง

จากผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการการเข้ามาประกอบการค้าเนื่องจากต้องการทำการค้าที่สามารถทำกำไรได้ดี โดยมองว่าสินค้าประเภทเสื้อผ้ามือสองสามารถทำกำไรได้ อีกประการหนึ่งกลุ่มผู้ค้าเหล่านี้ได้เห็นว่าตัวอย่างจากผู้ค้าคนอื่นที่

ประสบความสำเร็จในการทำการค้าเสื้อฝ้ายมือสองมาก่อน กลุ่มผู้ค้าประเภทนี้จะเป็นผู้ใหญ่และผู้หญิงเป็นส่วนใหญ่ การตั้งราคาสินค้าประเภทเสื้อฝ้ายมือสองจะมองที่คุณภาพและรูปแบบ ถ้าเสื้อฝ้ายมือสองอยู่ในสภาพดี สีไม่ซีด ก็จะตั้งราคาแพงกว่าปกติ แต่ถ้าเป็นสินค้าที่ด้อยคุณภาพ สีซีด มีรอยตำหนิก็จะขายในราคาถูกลง ดังผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางคนได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

ดี (สัมภาษณ์), 6 มกราคม 2545 กล่าวว่า “บางครั้งผมโชคดีมากก็ไปซื้อเสื้อฝ้ายมือสองที่กองอยู่ ราคาก็ไม่แพง แต่ได้เสื้อฝ้ายที่มีสติ๊กเกอร์วงดนตรี Limp Bizkit เสื้อฝ้ายที่มีสติ๊กเกอร์วงดนตรีวงนี้เขาเล่นกันมาก สงสัยเจ้าของไม่รู้จัก”

วา (สัมภาษณ์), 24 ธันวาคม 2544 กล่าวว่า “คนขายบางคนใช้ว่าจะคัดเลือกเสื้อฝ้ายจำหน่ายทุกคน บางครั้งก็แข็งชนกัน เสื้อฝ้ายสภาพก็ไม่ดี ยี่ห้ออะไรก็ไม่รู้ ขายก็แสนแพง แข็งมาก”

มัน (สัมภาษณ์), 15 มกราคม 2545 กล่าวว่า “เคยฟลุ๊คเหมือนกัน ได้เสื้อมาตัวหนึ่ง Ben Davis นะ เห็นครั้งแรกไม่กล้าเข้าไปซื้อเพราะกลัวว่าราคาจะแพง ก็ลองสอบถามราคาดู เชื้อมัย 50 บาท ราคาถูกมากหาไม่ได้อีกแล้ว นี่ถ้าเป็นที่อื่นอย่างน้อยก็ไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยบาทนั่นแหละ”

6.3 ผู้ค้าเสื้อฝ้ายมือสองที่คัดเลือกแล้ว

ผู้วิจัยพบว่า ผู้ค้าประเภทนี้มีความสามารถสูงในการคัดเลือกเสื้อฝ้ายมือสองที่มีเกรดดี รู้จักลักษณะเสื้อที่กำลังเป็นที่นิยม เช่น ยี่ห้อ รูปแบบเสื้อฝ้าย เนื้อผ้า เป็นต้น โดยบุคคลเหล่านี้จะคัดเลือกเสื้อฝ้ายมือสองโดยวิธีแรกผู้ค้าจะเดินคัดเลือกเสื้อฝ้ายมือสองที่มีเกรดดีบริเวณตลาดนัดหรือตามสถานที่ต่าง ๆ ที่มีการซื้อ - ขายเสื้อฝ้ายมือสอง ผู้ค้าจะซื้อในช่วงเช้าก่อนที่ผู้ซื้อทั่วไปจะมาซื้อ วิธีที่สองผู้ค้าจะไปคัดเลือกเสื้อฝ้ายมือสองตามบ้านของผู้ค้าปลีกในช่วงเปิดกระสอบแล้วจึงคัดเลือกเสื้อฝ้ายมือสอง สำหรับสถานที่ขายของผู้ค้าประเภทนี้จะขายตามตลาดนัดในบางส่วน แต่ส่วนใหญ่จะเปิดร้านขายเสื้อฝ้าย

มือสองเอง เนื่องจากเป็นเสื้อผ้ามือสองที่ถูกคัดเลือกแล้ว ดังนั้นราคาจึงแพงกว่าในตลาดนัดทั่วไป ดังผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้ข้อมูลกับผู้วิจัย ดังต่อไปนี้

มัด (สัมภาษณ์), 13 มกราคม 2545 กล่าวว่า “พวกนี้รู้เรื่องเสื้อผ้าประเภทนี้ดี โดยเฉพาะแพ้นที่กำลังนิยมแล้วจะนำมาขายในร้าน แต่จะมีราคาแพง ๆ เพราะพวกเขาจะคัดเลือกก่อนพวกเรา คือเปิดกระสอบเค้าก็จะเลือกเองคัดเลือกเฉพาะเสื้อผ้าคุณภาพดี ๆ ”

พิต (สัมภาษณ์), 19 มกราคม 2545 กล่าวว่า “เสื้อผ้ามือสองในร้านมีหลากหลายรูปแบบ เราต้องพิจารณาให้ดี ส่วนราคาของสินค้าส่วนมากก็จะราคาแพง ต่อรองราคาได้นิดหน่อย”

ตา (สัมภาษณ์), 19 มกราคม 2545 กล่าวว่า “เวลาจะซื้อเสื้อผ้ามือสองที่ตลาดนัดต้องไปแต่เช้าหน่อย ไม่งั้นไม่ทันพวกคัดสรร พวกนี้เอาของดี ๆ ไป ถ้าไปสายหน่อยก็เหลือแต่หาง กระสอบ⁶”

มัน (สัมภาษณ์), 15 มกราคม 2545 กล่าวว่า “บางครั้งไม่อยากจะไปตลาดนัดร้อนก็ร้อน กว่าจะได้เสื้อผ้าที่ถูกใจก็เหนื่อยแทบตาย ไม่คุ้มกับเสียเวลา ไปร้านดีกว่ามีเสื้อสวย ๆ คุณภาพดี ๆ เยอะ เพราะเค้าคัดเฉพาะที่มีคุณภาพ ราคาอาจจะแพงหน่อยแต่ก็โอเค ไม่ต้องเหนื่อย”

6.4 ผู้ซื้อเสื้อผ้ามือสอง

ในกระบวนการค้าเสื้อผ้ามือสองนับว่ามีความสำคัญมากในการกำหนดประเภทสินค้าในตลาดซื้อเสื้อผ้ามือสอง ในแต่ละช่วงความนิยมของผู้ซื้อจะมีความแตกต่างกันออกไป ผู้ค้าเองจำเป็นต้องรู้ถึงรสนิยมของแต่ละช่วง การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ค้าและผู้ซื้อจึงสำคัญมาก ผู้ค้าสามารถที่จะเลือกลักษณะสินค้าเสื้อผ้ามือสองที่จะขาย ส่วนผู้ซื้อก็สามารถที่จะรู้ว่าในช่วงนั้นมีรูปแบบการแต่งกายอย่างไร จากข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญผู้วิจัยสามารถแบ่งผู้ซื้อออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

⁶ หางกระสอบ หมายถึง เสื้อผ้ามือสองที่ผ่านการคัดแยกแล้วและเป็นเสื้อผ้าที่มีคุณภาพต่ำ

1. กลุ่มคิดประดิษฐ์ใหม่

กลุ่มผู้ซื้อเสื้อผ่ามือสองประเภทนี้จะมีการติดตามความเคลื่อนไหวของ รูปแบบการแต่งกายอยู่ตลอดเวลา พยายามศึกษาจากสื่อต่าง ๆ เช่น วารสาร มิวสิควีดีโอ เป็นต้น กลุ่มผู้ซื้อประเภทนี้จะไม่มีต้นแบบในการแต่งกายที่แน่นอน โดยจะผสมผสาน รูปแบบการแต่งกายตามความชอบและความพอใจของตนเอง กลุ่มผู้ซื้อกลุ่มนี้ชอบ ทดลองแต่งกายด้วยรูปแบบการแต่งกายใหม่ ๆ อยู่เสมอ แต่ถ้ามีรูปแบบการแต่งกายดั่ง กล่าวเริ่มเป็นที่นิยมมากขึ้น กลุ่มผู้ซื้อกลุ่มนี้ก็จะเปลี่ยนรูปแบบการแต่งกายใหม่ ดังที่ผู้ ให้ข้อมูลสำคัญบางราย เช่น กามารัฐามันหะสีแมและพงษ์สุชาติ ดินอะ ซึ่งมีประสบการณ์ในด้านนี้ได้ให้ข้อมูลไว้ ดังนี้

มัน (สัมภาษณ์), 15 มกราคม 2545 กล่าวว่า “ผมไม่ชอบแต่งกายเลียนแบบ ใครหรอก รู้สึกว่ามันโหลเกิน ผมชอบแต่งกายสไตล์ตัวเอง มันเป็นเอกลักษณ์ของผมเอง จะได้ดูเด่นกว่าเพื่อน ถ้าเพื่อนมาเลียนแบบผมก็จะเปลี่ยนสไตล์ใหม่”

ชาติ (สัมภาษณ์), 11 มกราคม 2545 กล่าวว่า “ผมชอบนะ วงดนตรีฮาร์คอร์ แต่ผมไม่ชอบการแต่งตัวให้เหมือนกันก็เห็นคนใส่กันเยอะ ก็มีบางทีที่ใส่แต่ต้องตรงที่ตัวเองชอบด้วยนะ”

2. กลุ่มเลียนแบบ

ในการแต่งกายของกลุ่มนี้เน้นที่ความทันสมัยเป็นที่นิยมของคนส่วนใหญ่ ในการตัดสินใจซื้อเสื้อผ่ามือสอง กลุ่มนี้ต้องแน่ใจว่าเสื้อผ่าที่ซื้อมันเป็นเสื้อผ่าที่กำลังนิยม ในช่วงนั้น กลุ่มนี้จะมีความใกล้ชิดกับผู้ชายมาก เนื่องจากผู้ชายจะมีข้อมูลเกี่ยวกับ แฟชั่นและรูปแบบการแต่งกายใหม่ ๆ และทันสมัยตลอดเวลา จากการวิจัย ผู้วิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่มประเภทนี้ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อมูลดังนี้

ซา (สัมภาษณ์), 6 มกราคม 2545 กล่าวว่า “ก่อนที่จะซื้อทุกครั้งต้องดูก่อนว่า คนส่วนมากนิยมหรือไม่ ถ้าจะให้ใส่เสื้อที่เขาไม่เล่น ผมไม่เอาหรอก”

วี (สัมภาษณ์), 13 มกราคม 2545 กล่าวว่า “ถ้ามีเสื้อแบบใหม่ ๆ มาจะซื้อเลย แต่ถ้าจะใส่หรือไม่ใส่นั้นต้องดูก่อนว่าคนในหมู่บ้านใส่หรือเปล่า ถ้าคนที่บ้านใส่ก็จะใส่ได้เหมือน ๆ คนอื่น”

ฉันทน์ (สัมภาษณ์), 10 มกราคม 2545 กล่าวว่า “การที่จะซื้อเสื้อสักตัว อย่างแรกที่ต้องคำนึงก็คือ เสื้อนั้นต้องนิยมเล่นกัน”

นันทน์ (สัมภาษณ์), 3 มกราคม 2545 กล่าวว่า “ใครจะกล้าใส่ละของที่ชาวบ้านเค้าไม่ใส่กัน เดี่ยวเค้าหาว่าเรานิยมของแปลกอีก”

จากการสังเกตพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเลือกเลียนแบบรูปแบบการแต่งกายที่สอดคล้องกับหลักการศาสนา กล่าวคือ ในศาสนาอิสลามมีการบัญญัติในเรื่องของการแต่งกายอย่างชัดเจนว่า ต้อง แต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่เรียบร้อย ไม่ควรใส่เสื้อผ้าที่มีรูปคนหรือสัตว์ เพราะสามารถจะทำให้เสียสมาธิในการปฏิบัติศาสนกิจ ดังนั้นเสื้อผ้าที่กลุ่มนี้มีความต้องการซื้อจะต้องถูกต้องตามหลักศาสนา ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางคนได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

ตา (สัมภาษณ์), 19 มกราคม 2545 กล่าวว่า “ผมชอบเสื้อผ้าสีพื้น ไม่มีลวดลาย รูปแบบดูเรียบ ๆ และอีกอย่างในขณะที่เรากำลังปฏิบัติศาสนกิจไม่ต้องเกรงว่าคนจะจ้องเราแล้วเสียสมาธิ”

อัส (สัมภาษณ์), 10 มกราคม 2545 กล่าวว่า “เห็นพวกนี้ชอบใส่เสื้อสกรีนวงดนตรีรีร็อค ไม่รู้หน้าดูตรงไหน บางทีมีรูปไม้กางเขนด้วย พวกเราใส่ไม่ได้ มันบาป”

7. ประเภทเสื้อผ้ามือสอง

จากผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้เลือกซื้อเสื้อผ้ามือสองมาจากแหล่งต่าง ๆ ตามประเภทและความมากน้อยปะปนกัน เช่น สินค้าที่มาจากสหรัฐอเมริกาส่วนใหญ่จะเป็นเสื้อยืด เสื้อหนาว แจ็คเก็ต กางเกงยีนส์ ชุดว่ายน้ำ รองเท้า ทั้งนี้สังเกตได้

จากป้ายยี่ห้อสินค้าจะคิดว่า Made in U.S.A. และลักษณะสินค้าจะมีขนาดใหญ่ ๆ โดยเฉพาะกางเกงยีนส์จะมีมากเป็นพิเศษ นอกจากนี้สินค้าที่มาจากประเทศจีน ญี่ปุ่น เกาหลี ฮองกงและไต้หวัน ส่วนใหญ่จะเป็นเสื้อเชิ้ต เสื้อยืด ผ้าห่ม ทั้งนี้สินค้าที่มาจากต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เกาหลี ฮองกงและไต้หวันจะมีชนิดของเสื้อผ้า คุณภาพ ความนิยมแตกต่างกันไป ดังที่ผู้วิจัยได้ศึกษาดังต่อไปนี้

1. สินค้าประเภทยีนส์ ได้แก่ กางเกงยีนส์ชายาว รูปทรงต่าง ๆ เช่น ทรงกระบอก ทรงเดฟ ทรงบอลลูน ทรงขาม้า เป็นต้น กางเกงยีนส์ตัดขา เอี๊ยม เสื้อยีนส์ แจ็คเก็ต ทั้งนี้มีทั้งยีนส์ธรรมดาและยีนส์สีต่าง ๆ
2. เสื้อกันหนาวและแจ็คเก็ต มีลักษณะของเนื้อผ้าแตกต่างกันออกไป เช่น ขนสัตว์ ผ้าย่าน ผ้าร่ม หนังสัตว์ ผ้ายืด โดยเฉพาะเสื้อกันหนาวบางตัวสามารถใช้สวมใส่ทั้งด้านในและด้านนอก
3. เสื้อยืด มีทั้งแบบคอกลม คอวีและแบบโปโล มีทั้งสีพื้นไม่มีลวดลายและมีลวดลายตามสมัยนิยม โดยส่วนมากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจะนิยมลวดลายสติ๊กเกอร์ที่เป็นสัญลักษณ์ของยี่ห้อเสื้อผากีฬาต่าง ๆ เช่น ไนกี้ อาดีดาส อัมโบร เป็นต้น นอกจากนี้ยังนิยมสติ๊กเกอร์รูปที่แสดงถึงความเป็นดนตรีร็อก เช่น รูปนักร้องวงดนตรีร็อก ซอปเปอร์ เป็นต้น
4. เสื้อเชิ้ตมีทั้งแบบแขนสั้นและแขนยาว แบบสีพื้นและมีลายในตัวเสื้อ สำหรับแบบมีลายบนตัวเสื้อผู้ให้ข้อมูลสำคัญนิยมสวมใส่ ได้แก่ ลายดอกไม้ ลายสกอตต์ ลายทหาร เป็นต้น นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญยังนิยมเสื้อเชิ้ตแบบเสื้อฮาวายหรือเสื้อเชิ้ตชายหาด คือเป็นเสื้อเชิ้ตที่มีเนื้อผ้าแบบบางเบา มีรูปทิวทัศน์ของชายทะเลหรือต้นไม้จากการสังเกตเสื้อนักเรียนของผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่เป็นเสื้อผ้ามือสอง
5. กางเกงสลัดจ์ มีทั้งแบบขาสั้นและแบบชายาวมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป มีทั้งผ้าขน ผ้าย่าน ผ้ามัน เป็นต้น มีทรงกระบอก ทรงเดฟ ทรงบูติก จากการสังเกตพบว่ากางเกงสลัดจ์ที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเลือกซื้อจะไม่มี ความแตกต่างทางด้านราคามากนักเนื่องจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญไม่นิยมยี่ห้อของกางเกงสลัดจ์ แต่จะนิยมทรงของกางเกงมากกว่า

6. กางเกงกีฬา มีลักษณะเป็นผ้าวอร์มและผ้าฝ้าย โดยรูปทรงของกางเกงแต่ละชนิดก็มีลักษณะแตกต่างกันออกไปตามชนิดของกีฬา เช่น กางเกงฟิตที่ใช้ว่ายน้ำ และปั่นจักรยาน กางเกงขาสั้นใช้สวมใส่ขณะเล่นฟุตบอล เป็นต้น

7. กางเกงทหาร มีลักษณะเป็นลายทหารบก ทหารอากาศและทหารเรือ มีแบบรัดชายกางเกงและปล่อยชายกางเกง

โดยส่วนใหญ่ประเภทเสื้อผ้ามือสองที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญนิยมเลือกเป็นอันดับหนึ่งได้แก่ เสื้อยืด รองลงมาคือ เสื้อเชิ้ตและกางเกงยีนส์ โดยพิจารณาจากยี่ห้อ ประเภทของเนื้อผ้า คุณภาพและความเหมาะสมของรูปร่างเป็นหลัก

จากผลการศึกษา ผู้วิจัยพบว่าลักษณะรูปแบบการจำหน่ายเสื้อผ้ามือสองมีอยู่ด้วยกัน 3 รูปแบบ คือ

1. แขนบนโครงร่มกันแดด โดยผู้ขายนำร่มสูงประมาณ 2 เมตร ส่วนมากเสื้อผ้านำมาแขวนจะเป็นเสื้อที่คัดแยกแล้วมีคุณภาพดี ยี่ห้อดัง ราคาของเสื้อผ้ามือสองประเภทนี้จะมีราคาสูงกว่าปกติ การที่ผู้ขายนำมาแขวนโชว์ไว้บนโครงร่มกันแดดเพื่อเป็นการโฆษณาและดึงดูดลูกค้าให้มีความสนใจสินค้าในร้านของตน ราคาก็ขึ้นอยู่กับคุณภาพและยี่ห้อของเสื้อผ้าแขวนบนราวเหล็ก โดยผู้ขายจะใช้ไม้แขวนแบบเหล็กลวดแขวนเสื้อผ้ามือสองบนราวแขวนมีขนาดความยาวประมาณ 2 เมตร ซึ่งราวแขวนจะมีลักษณะเป็นชิ้นส่วนที่ถอดประกอบได้ คุณภาพเสื้อผ้ามือสองอยู่ระดับปานกลาง เป็นเสื้อผ้ามือสองที่มีตำหนิเล็กน้อย เช่น คอเสื้อกว้าง สีจาง สติกเกอร์หลุดลอก เป็นต้น ราคาประมาณตัวละ 30-60 บาท แต่ส่วนใหญ่ผู้ขายจะขาย 3 ตัว ราคา 100 บาท

2. กองบนพื้น ผู้ขายจะนำกระสอบเย็บติดกันเป็นขนาดใหญ่เพื่อวางเสื้อผ้ามือสอง บางร้านก็อาจจะวางกองบนแคร่ที่สามารถพับเก็บได้ คุณภาพของเสื้อผ้ามือสองประเภทนี้อยู่ในระดับต่ำมาก เสื้อผ้ามือสองประเภทนี้จะมีตำหนิมาก เช่น บางตัวอาจจะขาด ขนาดใหญ่หรือเล็กเกินไป มีคราบสกปรก เป็นต้น ผู้ซื้อต้องใช้เวลาในการเลือกมาก แต่ราคาเสื้อผ้ามือสองแบบดังกล่าวจะมีราคาถูกมาก ประมาณตัวละ 10-30 บาท

3. หนีบบนตาข่ายลวด โดยการขจัดลวดตาข่ายเป็นชั้น ๆ หนีบด้วยตัวหนีบ โดยสินค้าประเภทนี้เป็นเสื้อผ้ามือสองที่ผ่านการคัดเลือกแล้ว เป็นเสื้อผ้าที่มีคุณภาพดีกว่า

เสื้อผ้ามือสองที่แขวนบนโครงร่วมกันแดด ราคาก็แพงกว่า ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญเรียกเสื้อ
ผ้ามือสองที่หนีบบนตาข่ายลวดว่า หัวเสื้อ หมายถึงเสื้อที่ได้รับการคัดเลือกว่ามีคุณภาพ
ดีและยี่ห้อเป็นที่นิยมอีกด้วย

8. ขั้นตอนการเลือกซื้อเสื้อผ้ามือสอง

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 15 ราย ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อมูล
เกี่ยวกับขั้นตอนในการเลือกซื้อเสื้อผ้ามือสองในลักษณะเดียวกัน ซึ่งผู้วิจัยจะขอ
เสนอบทสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่น่าสนใจ 7 บทสัมภาษณ์ เพื่อพิจารณา
ขั้นตอนการเลือกซื้อเสื้อผ้ามือสอง ดังต่อไปนี้

รี (สัมภาษณ์), 13 มกราคม 2545 กล่าวว่า “ขั้นตอนในการซื้อเสื้อผ้ามือสอง
ในขณะที่เราเดินเข้าตลาดนัด คนขายบางคนก็กล่าวว่า “เสื้อผ้ามือสองคร้าบ” มีหลาย
แบบหลายสไตล์ เราก็เข้าไปดู ไปเลือกพร้อมกับสอบถามราคา และเดินดูร้านอื่นพร้อม
กับสอบถามราคาอีก ถ้าหากว่าได้ราคาตามความพอใจของเราก็จะตัดสินใจซื้อร้านนั้น
ในการต่อรองราคานั้น ขึ้นอยู่กับตัวเรามากกว่า หากเราพูดแล้วทำให้ผู้ขายใจอ่อนใจ ถ้า
หากผู้ขายตั้งราคาแพงเกินไปเราต้องทำเหมือนว่าไม่สนใจ ไม่เอา ผู้ขายก็จะลดราคาลง
มาเองก็จะเหลือราคาในระดับที่ถูกลงกว่าเดิม วิธีนี้จะใช้ได้ผล ในการเลือกเสื้อผ้ามือ
สองอยู่ที่ตัวคนซื้อมากกว่า ถ้ารู้จักซื้อหรือคัดเลือกเสื้อผ้ามือสองเก่งก็มักจะได้ของที่มี
คุณภาพดี ๆ ดังนั้นเราควรไปเลือกกับผู้ที่มีความถนัดในการเลือกซื้อและมีประสบการณ์
ในด้านเสื้อผ้ามือสองสำหรับขั้นตอนในการเลือกเสื้อผ้ามือสองในร้าน เราควรเดินดูเสื้อ
ผ้าในร้านให้ทั่วเสียก่อนเพราะเสื้อผ้าจะมีป้ายบอกราคา แค่ว่าเพียงเราเดินไปเลือกกว่าตัว
ใดที่เราชอบ แต่ในร้านมักจะต่อรองราคาได้เพียงเล็กน้อย เพราะเป็นเสื้อผ้าที่มีการคัด
เลือกมาแล้ว”

พิต (สัมภาษณ์), 19 มกราคม 2545 กล่าวว่า “การเลือกเสื้อผ้ามือสองในตลาด
นัด ชั้นแรกเราก็เดินดูไปเรื่อย ๆ ดูให้ทั่วตลาดก่อน เพื่อที่จะเลือกดูว่าเสื้อผ้าแบบใดที่

ชอบก็เดินดู ๆ ไปก่อนยังไม่ต้องตัดสินใจซื้อในทันทีเพราะอาจจะมีเสื้อผ้าสวย ๆ กว่า ถ้าเลือกถูกใจแล้วก็จะนำมาพิจารณาว่าทั้งสองสามตัวที่เลือกไว้ ตัวใดสวยที่สุด ถูกใจที่สุด พิจารณาจากหลาย ๆ อย่าง เช่น ราคา ควรเลือกราคาที่ถูกกว่า เนื้อผ้า ตัวใดดีกว่าไม่มีรอยขาด รอยตำหนิ และเลือกกว่าตัวใดที่กำลังเป็นที่นิยม ถ้าถูกใจตัวใดก็นำมาต่อรองราคากัน การต่อรองราคาก็จะทำได้โดยต่อรองให้ต่ำมาก เพราะถ้าผู้ขายไม่ให้ในราคานี้เราก็อาจจะเพิ่มอีกนิดหน่อย และเมื่อได้ราคาที่ถูกใจทั้งผู้ซื้อและผู้ขายก็ตกลงเอาตัวนั้นเลย แต่ถ้าอยากได้เสื้อผ้าที่มียี่ห้อต้องไปเลือกซื้อเสื้อผ้ามือสองในร้าน ก็เลือกเสื้อผ้ามือสองที่แขนไว้ซึ่งล้าแล้วแต่มีราคาแพง ยี่ห้อดัง ๆ แต่เราเลือกตามที่เราต้องการและเป็นที่ยอมรับที่สุด นำเสื้อตัวนั้นไปพิจารณาราคาแล้วก็ต่อรองราคากับผู้ขาย ในการต่อรองราคานั้น เราก็พยายามหาตำหนิของเสื้อตัวนั้น เพื่อที่จะได้ต่อรองราคาได้ง่ายขึ้น และถ้าต่อรองราคาเป็นที่น่าพอใจของเรา เราก็ตกลงซื้อเสื้อตัวนั้นเลย”

มัด (สัมภาษณ์), 13 มกราคม 2545 กล่าวว่า “ขั้นตอนแรกในการเลือกซื้อเสื้อผ้ามือสองในตลาดนัด ผมก็เดินดูให้ทั่วตลาด ดูแต่ละร้าน เมื่อเดินดูทั่วแล้วผมก็กลับไปร้านที่ผมถูกใจ โดยการเข้าไปนั้นจะเข้าดูร้านที่ถูกใจมากที่สุดก่อน แล้วค่อย ๆ ทะยอยไปดูร้านถัดไป สำหรับการซื้อก็จะซื้อแบบตรวจสอบต่าง ๆ นานา ไม่ว่าจะเป็นทรงของเสื้อผ้า รอยขาด รอยเปื้อน แม้กระทั่งสี ผมก็ยังเลือกกว่าสีจางหรือเปล่า แล้วก็สีต้องถูกใจผมด้วย ส่วนราคานั้นผู้ขายตั้งราคาไว้สูงมาก สมมติว่า เจ้าของร้านตั้งราคา 180 บาท ผมก็ต่อรองราคาเหลือครึ่งหนึ่งของราคาที่ตั้ง ถ้าหากเจ้าของร้านไม่ให้ ผมก็ถามเจ้าของร้านว่า เสื้อตัวนี้สุด ๆ แล้วให้เท่าไร ถ้าหากผมกล้าสู้ราคาที่เจ้าของร้านให้ ผมก็เอา แต่ถ้าผมยังคิดว่าราคายังสูงอยู่ผมก็ไม่เอา ส่วนมากแล้วผมจะซื้อเสื้อด้วยราคาใกล้เคียงครึ่งหรือกว่าครึ่งหนึ่งของราคาที่ตั้งไว้ เช่น 80 บาท ต่อรองราคาเหลือ 40 บาท หรือ 50 บาท ถ้าสูงกว่านี้ผมก็จะไม่สู้ราคาและสำหรับการเลือกซื้อเสื้อผ้ามือสองที่ขายในร้านส่วนมากแล้วเขาจะตั้งราคาไว้แล้วอันเนื่องมาจากเสื้อในร้านได้ผ่านการคัดเลือกมาแล้ว การเลือกซื้อของผม อันดับแรกก็เลือกเสื้อตัวที่ถูกใจที่สุดหลังจากนั้นก็สอบถามราคา ถ้าราคาสูงเกินไป ผมก็ไม่ซื้อ แต่ถ้าราคาไม่สูงนักผมก็อาจจะซื้อก็ได้ ส่วนการต่อรองราคาอาจมีบ้าง แต่คงต่อรองราคาได้ไม่มากนัก”

ดี (สัมภาษณ์), 6 มกราคม 2545 กล่าวว่า “เริ่มแรกของการเลือกซื้อเสื้อผ้ามือสองในตลาดนัดของผมเลยก็คือการสังเกตรอบ ๆ ตลาดนัดว่าตลาดนั้นกว้างใหญ่แค่ไหน จากนั้นก็จะเดินดูในแต่ละร้าน แต่จะเป็นการเดินดูเพียงอย่างเดียวก่อน และจะเดินดูไปเรื่อย ๆ แต่หากพบเสื้อผ้าที่ต้องการ ก็จะเข้าไปเลือกดูและตรวจดูสภาพของเนื้อผ้า ยี่ห้อและความเก่าความใหม่ ซึ่งดูจากสีของผ้าและหากเป็นที่น่าพอใจก็จะลองสอบถามราคาดูก่อน แต่จะเป็นแค่การสอบถามเท่านั้นยังไม่ตัดสินใจซื้อ หลังจากนั้นก็เดินดูไปเรื่อย ๆ เพื่อเจอตัวที่ถูกต้องอีกและถ้าหากเจอเสื้อผ้าที่เราถูกใจอีกก็จะทำเช่นเดียวกับครั้งแรก ง่าย ๆ คือ จะเดินดูและตรวจสภาพของเสื้อผ้าและจะสอบถามราคา หลังจากนั้นก็นำมาสรุปว่าร้านใดเนื้อผ้าดีที่สุด ยี่ห้อและราคาเป็นที่น่าพอใจที่สุด เมื่อตัดสินใจได้แล้วจะกลับไปดูร้านนั้นอีกและต่อรองราคาและพยายามพูดต่อรองราคาให้เจ้าของร้านลดราคาให้ได้มากที่สุด ซึ่งจะให้เพื่อนที่ไปด้วยพูดต่อรองราคาให้และหากเป็นที่น่าพอใจก็จะซื้อ แต่สินค้าในตลาดนัดส่วนมากจะเป็นสินค้าที่ไม่ค่อยจะมีคุณภาพนัก แต่ราคาจะถูกกว่าในร้านและต่อรองราคาได้ง่ายกว่าในร้าน และสินค้าก็จะไม่ค่อยมียี่ห้อ ส่วนการซื้อเสื้อผ้ามือสองในร้านเริ่มแรกจะไปดูร้านที่ขายเสื้อผ้าสองที่ผู้คนส่วนใหญ่มักจะเข้าไปและสอบถามกับเพื่อน ๆ ที่เคยซื้อว่าร้านใดที่น่าซื้อและมีเสื้อผ้าที่ทันสมัยเป็นที่น่าพอใจที่สุด หลังจากนั้นก็จะเข้าไปดูและเลือกดูเสื้อผ้าในร้านนั้น เมื่อเจอเสื้อผ้าที่ตรงกับความต้องการและเป็นที่น่าพอใจ ก็จะเข้าไปถามราคาและพยายามต่อรองราคา แต่ในร้านส่วนใหญ่แล้วจะต่อรองราคาได้ยากและมักจะมีราคาแพงกว่าในตลาดนัด แต่สินค้าจะมี คุณภาพดีกว่าและส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าประเภทที่มียี่ห้อดังๆ”

วา (สัมภาษณ์), 24 ธันวาคม 2544 กล่าวว่า “ขั้นแรกเราต้องพิจารณากลุ่มเสื้อก่อนว่าเป็นประเภทใด เสื้อจะมีหลายประเภท เช่น เสื้อเชิ้ตแขนยาว แขนสั้น และเสื้อยืด แขนยาว แขนสั้น เป็นต้น ส่วนมากผมจะเลือกเสื้อที่เปิดกระสอบใหม่ ๆ เพราะว่าของภายในกระสอบอาจจะยังไม่มีผู้ค้ามาคัดเลือก ถ้าเราเลือกเสื้อที่เหลือจากที่ผู้ค้ามาคัดเลือกไปแล้วอาจจะได้เสื้อที่มีตำหนิ เราจะสังเกตเห็นว่าเสื้อที่เพิ่งเปิดกระสอบใหม่ ๆ จะมีรอยยับมากกว่าปกติ หลังจากนั้นก็คัดเลือกยี่ห้อหรือตัวสกรีนหรือรูปภาพต่าง ๆ อย่างที่เราชอบหรือต้องการพร้อมกับพิจารณาราคาที่เจ้าของตั้งไว้ ถ้าเป็นเสื้อผ้าที่เรา

ชอบจริง ๆ เราจะไม่เกี่ยงเรื่องราคามากนัก แต่ทางที่ดีควรจะมีการต่อรองราคาก่อนเท่าที่จะทำได้ สำหรับขั้นแรกในการเลือกซื้อเสื้อผ้ามือสองในร้านเราก็ต้องไปแผนกที่เราต้องการซื้อ เพราะจะมีหลายแผนก เช่น แผนกการกีฬา แผนกแฟชั่นหรือแผนกการแต่งกายในการละหมาด ในการซื้อเสื้อผ้าแต่ละครั้งเราควรคำนึงถึงงบประมาณที่เรามีและเสื้อผ้าที่ซื้อควรเป็นเสื้อผ้าที่ชอบมากที่สุด”

दान (สัมภาษณ์), 24 ธันวาคม 2544 กล่าวว่า “เมื่อผมเข้าไปในตลาดนัดก็จะเดินรอบ ๆ ตลาดนัดก่อนถ้าเราเจอเสื้อผ้าที่ถูกใจแล้วก็จะตั้งไว้ก่อนเราต้องเดินให้ทั่วตลาดเสียก่อน เมื่อเดินจนทั่วแล้วผมก็จะพิจารณาว่าร้านใดที่มีเสื้อผ้าที่ผมถูกใจที่สุด ก็จะเข้าร้านนั้นทันที โดยวิธีของผมมี ดังนี้

1. พิจารณาเสื้อผ้าที่เราถูกใจว่าเนื้อผ้าเป็นอย่างไร มีรอยขาด มีตำหนิหรือไม่ และสไตล์เสื้อผ้านั้นเหมือนกับเพื่อนเราหรือเปล่า ถ้าเหมือนผมก็จะไม่ซื้อ

2. ถ้าเสื้อผ้าตัวนั้นไม่มีอะไรที่เหมือนกับข้อ 1 ผมก็จะถามราคาทันที สมมติว่าเสื้อตัวนี้ราคา 100 บาท แน่ใจที่สุดผมก็จะต่อรองราคากับคนขายด้วยราคา 60 บาท แต่คนขายบอกว่า เขาให้ได้แค่ 70 บาท ถ้าเสื้อตัวนี้ถูกใจเรามากและเป็นสไตล์ของเรา ผมก็จะกล้าซื้อเสื้อตัวนั้นด้วยราคา 70 บาท

3. เมื่อเราซื้อเสื้อผ้าแล้วก็จะขอบคุณเจ้าของร้านและบอกว่าวันหลังจะมาซื้ออีกและสำหรับเสื้อผ้ามือสองในร้านผมจะไม่ค่อยซื้อ เพราะส่วนใหญ่จะเป็นเสื้อผ้าที่มีราคาแพง แต่ถ้ามีเสื้อผ้าที่เราถูกใจและเป็นสไตล์ของเรา ถึงแม้ว่าจะมีราคาแพงผมก็จะกล้าซื้อ วิธีต่อรองราคาของผมในร้านก็ไม่ค่อยจะเรื่องมากนัก สมมติว่าคนขายตั้งราคา 200 บาท ผมก็จะขอเพียง 150 บาท แต่ถ้าเค้าบอกว่าให้ได้แค่ 170 บาท ผมก็จะยินยอมซื้อทันทีเพราะเราถูกใจและเป็นสไตล์ของผม”

มัน (สัมภาษณ์), 15 มกราคม 2545 กล่าวว่า “แรกเริ่มเลยก็จะชวนเพื่อนไปตลาดกันซัก 2-3 คน เมื่อไปถึงก็จะจอดรถไว้ในที่จอดรถแล้วเดินลงไปดูเสื้อผ้า ถ้าหากเสื้อผ้าตัวใดรู้สึกสะดุดตาสะดุดใจก็เข้าไปดู เกณฑ์การพิจารณาก็ง่าย ๆ คือดูว่าสีผ้ายังสีสดหรือไม่ เนื้อผ้าเป็นเนื้อผ้าชนิดใด ขนาดพอดีกับเราหรือเปล่า มีตำหนิหรือไม่ แล้วจะเข้าไปถามราคากับ ผู้ขาย หากราคาที่ผู้ขายบอกแพงเกินไป ก็จะต่อรองราคาให้ลด

ลงอีกจนกว่าเป็นที่น่าพอใจและราคาสินค้าก็เหมาะสมกันก็ตกลงซื้อ แต่หากว่าต่อรองราคาแล้วไม่เป็นที่น่าพอใจก็คงต้องบ้าย บ่าย ผู้ขายแล้วเดินไปดูต่อร้านอื่นอีก สำหรับเสื้อผ้ามือสองในร้านจะมีราคาแพงกว่าในตลาดนัด แต่ส่วนมากคิดว่าสภาพเนื้อผ้ามือสองอยู่ในสภาพที่ดีกว่าที่ขายในตลาดนัด ส่วนการพิจารณาคุณภาพเสื้อผ้านั้น ๆ ก็เหมือน ๆ กัน คือ สีเสื้อผ้า เนื้อผ้า ขนาดและดูว่ามีตำหนิหรือเปลา่พร้อมกับราคาก็เหมาะสมกับเสื้อผ้าชนิดนั้น ๆ ด้วย”

จากบทสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยสามารถสรุปถึงขั้นตอนในการเลือกซื้อเสื้อผ้ามือสองได้ดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการเลือกซื้อเสื้อผ้ามือสอง

การซื้อเสื้อผ้ามือสองเริ่มต้นเมื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญเข้าสู่ตลาดเสื้อผ้ามือสอง เมื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญเดินทางถึงตลาดนัดแล้วจะเริ่มสำรวจเสื้อผ้าที่มีขายในร้านแต่ละร้านเสียก่อนโดยพยายามเลือกเสื้อผ้ามือสองที่ถูกต้องอย่างคร่าว ๆ และจะพยายามจำว่าเสื้อดังกล่าวอยู่ร้านใดบ้าง หลังจากนั้นก็จะเดินเลือกเสื้อผ้ามือสองร้านอื่น ๆ ต่อไปจนกว่าจะเลือกร้านทั้งหมดที่มีในตลาดนั้นจึงจะวกมายังร้านที่เลือกไว้อีกครั้ง

2. ขั้นตอนการพิจารณาเสื้อผ้ามือสอง

เมื่อเลือกเสื้อผ้ามือสองที่ถูกต้องแล้วผู้ให้ข้อมูลสำคัญก็จะกลับมาพิจารณารายละเอียดของเสื้อผ้ามือสอง จากการศึกษาพบว่าเกณฑ์ในการพิจารณาในการเลือกเสื้อผ้ามือสองผู้ให้ข้อมูลสำคัญจะพิจารณาลักษณะทั่วไปของเสื้อผ้ามือสองเป็นอันดับแรก ได้แก่ รูปทรง สี รอยตำหนิ เป็นต้น รองลงมาคือพิจารณายี่ห้อของเสื้อผ้ามือสองว่า โดยจะเลือกยี่ห้อที่กำลังได้รับความนิยม ที่สำคัญต้องเป็นยี่ห้อแท้ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ตั้งข้อสังเกตว่า “เสื้อผ้ามือสองบางตัวไม่มีป้ายยี่ห้อเนื่องจากว่าผู้ขายบางคนจะตัดยี่ห้อจากเสื้อผ้าอีกตัวไปติดเสื้อผ้าอีกตัวหนึ่งเพื่อเพิ่มราคาให้กับสินค้า ดังนั้นการเลือกซื้อเสื้อผ้ามือสองต้องสังเกตให้ดีว่าป้ายที่ติดอยู่นั้นเป็นของแท้หรือเปลา่” และจะพิจารณาราคาเป็นอันดับสุดท้าย โดยจะพิจารณาความเหมาะสมของราคากับคุณภาพและยี่ห้อของเสื้อผ้ามือสอง

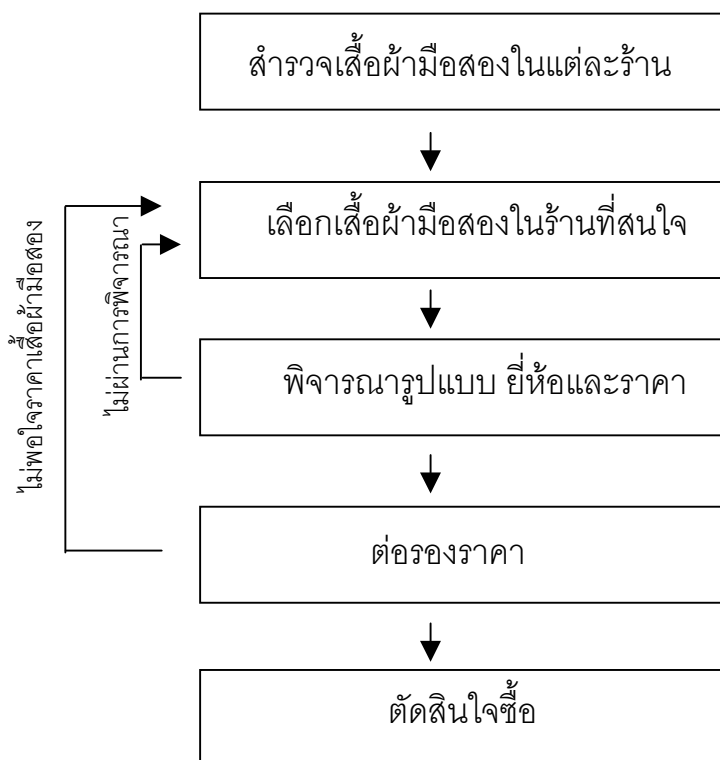
3. การต่อรองราคา

การกำหนดราคา จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า ผู้ขายมักจะกำหนดราคาของเสื้อผ้ามือสองไว้เป็นสองเท่าของราคาที่ต้องการขาย ดังนั้นหลักการต่อรองราคาเสื้อผ้ามือสองคือต้องต่อรองราคาเป็นครึ่งหนึ่งของราคาที่ตั้งไว้ แต่ในบางครั้งผู้ขายอาจจะไม่ยอมลดราคา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญก็จะพยายามขึ้นราคาที่ขอลดไว้เพิ่มขึ้นอีกโดยจะอยู่ระหว่าง 10 - 20 บาท จนกว่าเกิดความพอใจทั้งสองฝ่ายจึงจะมีการซื้อขายเกิดขึ้น ในกรณีที่ไม่สามารถตกลงราคากันได้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจะเดินเลือกที่ร้านอื่นก่อน แต่ถ้าต้องการซื้อเสื้อผ้ามือสองตัวดังกล่าวก็จะค่อยกลับมาซื้อในภายหลัง พงษ์สุชาติ ดินอะ ได้ให้เคล็ดลับใน การซื้อเสื้อผ้ามือสองว่า “การซื้อเสื้อผ้ามือสองในแต่ละครั้งอย่าพยายามแสดงให้ผู้ขายเห็นเราต้องการซื้อสินค้าดังกล่าว เพราะผู้ขายจะลดราคาลงไม่มากนัก ถ้าตกลงกันไม่ได้ก็ให้เดินออกจากร้านไปก่อน บางครั้งผู้ขายก็จะเรียกกลับมาเพื่อต่อรองราคากันอีกครั้งและจะลดราคาลงอีกเพราะผู้ขายก็ต้องการที่จะขายสินค้าเช่นกัน”

4. การตัดสินใจซื้อ

หลังจากที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้พิจารณาเสื้อผ้ามือสองตามข้อ 2 และสามารถตกลงราคากับผู้ขายตามข้อ 3 แล้ว ผู้ให้ข้อมูลสำคัญก็จะตัดสินใจซื้อทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญก็ยังใช้ข้อมูลจากเพื่อน ๆ ในการตัดสินใจอีกครั้ง จึงจะตัดสินใจซื้อ

สำหรับขั้นตอนในการซื้อเสื้อผ้ามือสองนั้นผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางรายอาจจะมีขั้นตอนในการซื้อที่แตกต่างกันดังแสดงในแผนภาพ 5 เช่น กรณีของพงษ์สุชาติ จะพิจารณาเฉพาะยี่ห้อมากกว่าพิจารณาอย่างอื่น โดยไม่สนใจราคาแม้ว่าราคาค่อนข้างสูงก็ตาม และกรณีของอดิโนนจะพิจารณาในเรื่องของราคาเป็นอันดับแรก เป็นต้น

9. การประเมินของผู้ซื้อเสื้อฝ้ายมือสอง

การเลือกซื้อเสื้อฝ้ายมือสองแม้จะมีการพิจารณาตัดสินใจอย่างรอบคอบเพียงใดก็ตาม ก็ยังสามารถได้เสื้อฝ้ายมือสองที่ไม่มีคุณภาพ มีรอยตำหนิและจุดที่สร้างความไม่พอใจให้กับผู้ซื้อเสื้อฝ้ายมือสอง ดังนั้นการจะตัดสินใจในการซื้อเสื้อฝ้ายมือสองในครั้งต่อไปจึงเกิดการประเมินหลักการซื้อเสื้อฝ้ายมือสองนั่นเอง

ผู้วิจัยพบว่า วิธีการที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญประเมินเสื้อฝ้ายมือสอง ซึ่งจะนำเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกซื้อเสื้อฝ้ายมือสองมาเป็นเกณฑ์ในการประเมินผลหลังการซื้อต่อไป จากการศึกษาผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 15 ราย ทำให้ทราบถึงหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน โดยสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. เกณฑ์เกี่ยวกับรูปแบบของสินค้า

จากการศึกษาพบว่ารูปแบบของเสื้อผ้ามือสองที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินนั้นได้แก่ ความเหมาะสมของรูปแบบเสื้อผ้ามือสองต่อบุคลิก ขนาดที่เหมาะสม โดยขนาดที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสวมใส่คือ ขนาด S (Small) , M (Medium) และ L (Large) นอกจากนี้ยังประเมินจากทรวดลายของตัวเสื้อว่าเป็นที่นิยมมากน้อยเพียงใดและตำหนิของเสื้อผ้ามือสอง ถ้าหากพบตำหนิหลังการซื้อมากเท่าใด โอกาสที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจะสวมใส่ก็มีน้อยเท่านั้น ดังเช่น กรณีของ ดี

ดี (สัมภาษณ์), 6 มกราคม 2545 กล่าวว่า “ผมเคยซื้อกางเกงยีนส์สามส่วนแบบรัดรูป ตอนเลือกก็เห็นว่าสวยดีก็เลยซื้อ แต่เมื่อนำมาสวมใส่ก็ใส่ไม่ได้ คือผมตัวสูงผอม ใส่แล้วเหมือนนกระยางเลย”

พิต (สัมภาษณ์), 19 มกราคม 2545 กล่าวว่า “ผมมีเสื้อที่สกรีนวงดนตรีหรือคอกู่ตัวหนึ่ง ซื้อมาแพงมาก แต่ก็ไม่ได้ใส่ ก็ใครจะกล้าใส่ละ หัวนักดนตรีหายไปคนหนึ่ง ตอนแรกไม่ได้สังเกตก็เพื่อนติบอย ๆ ก็รู้สึกเขินอาย ก็เลยไม่ใส่อีกเลย”

ฮาด (สัมภาษณ์), 26 ธันวาคม 2544 กล่าวว่า “เมื่อกลับถึงบ้านก็นำเสื้อที่ซื้อมานั่งดูกัน ซึ่งเมื่อดูอีกครั้งก็เจอรอยตะเข็บบ้าง รอยต่อบ้าง บางที่ก็ขาด แต่ก็เย็บใหม่ได้ไม่ค่อยเสียตายมากเพราะขาดเพียงนิดหน่อยเท่านั้นเอง ส่วนอีกตัวที่ซื้อมาเป็นเสื้อฮาวายยังอยู่ในสภาพใหม่และไม่มีรอยตำหนิเลยเป็นที่น่าพอใจมาก”

2. เกณฑ์เกี่ยวกับยี่ห้อของสินค้า

ยี่ห้อของสินค้านับว่ามีความสำคัญมากในการตัดสินใจเลือกซื้อเสื้อผ้ามือสอง จากการศึกษพบว่า ภายหลังจากที่มีการเลือกซื้อแล้ว ยี่ห้อของเสื้อผ้ามือสองสามารถเป็นเครื่องชี้ความหมายที่สำคัญที่สามารถบ่งบอกถึงคุณภาพของเสื้อผ้ามือสอง ในกรณีที่ผู้ซื้อไม่ค่อยมีเวลาในการเลือกซื้อมากนัก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจะมีความรู้สึกว่าเสื้อผ้ายี่ห้อดัง ๆ มักจะมีคุณภาพดีตามมาด้วย ดังนั้นหลังจากการซื้อเสื้อผ้ามือสองที่มียี่ห้อดัง ๆ แล้ว ผู้ให้ข้อมูลสำคัญก็จะมี ความมั่นใจในการสวมใส่มากขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอดังต่อไปนี้

รี (สัมภาษณ์), 13 มกราคม 2545 กล่าวว่า “เสื้อผมตัวนี้นะเก๋าก็จริงแต่ขอโทษในทีนี้ะ ใส่เมื่อไหร่ผมก็มั่นใจว่าผมเท่ทีเสมอ”

ซา (สัมภาษณ์), 6 มกราคม 2545 กล่าวว่า “เสื้อตัวนี้ราคา 100 บาท ผมซื้อปีที่แล้วผมเห็นว่าสวยดี ก็ใส่มาเรื่อย ๆ ครั้งหนึ่งเพื่อนผมมาซื้อในราคา 200 บาท ผมก็งวว่าทำไมซื้อแพงจังเลย เพื่อนบอกว่า ยี่ห้อนี้เขาเล่นกันอยู่ ผมแอบภูมิใจเจียบ ๆ ที่เป็นเจ้าของเสื้อตัวนี้ ก็เพื่อนบอกว่าเขากำลังเล่นอยู่ เรื่องอะไรจะขาย”

ฟิต (สัมภาษณ์), 19 มกราคม 2545 กล่าวว่า “เพื่อนผมนะเสื้อตัวใดที่เขาชมว่า ยี่ห้อนั้นมันใส่ตลอดเลย ไม่รู้เหมือนกันว่าจะขายยี่ห้อย่างนี้”

3. เกณฑ์เกี่ยวกับราคา

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมักจะนิยมเสื้อผ้ามือสองที่มีราคาสูง เนื่องจากเสื้อผ้ามือสองที่มีราคาสูงสามารถเป็นตัวชี้สำคัญที่สามารถบ่งบอกถึงเสื้อผ้ามือสองที่มีคุณภาพและยี่ห้อยี่ห้อดัง ดังกรณีของผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

ลิน (สัมภาษณ์), 10 มกราคม 2545 กล่าวว่า “ผมเชื่อนะว่าเสื้อผ้ายี่ห้อดัง ๆ จะมีราคาแพง ก็อย่าง Big E ของเพื่อนผมเห็นใส่ก็ไม่วู้หรือกว่าราคาเท่าไร เมื่อเขาบอกว่าราคา 2,500 บาท ผมตกใจมาก กางเกงอะไรจะแพงขนาดนั้น แต่เห็นมันชอบใส่จัง”

มัด (สัมภาษณ์), 13 มกราคม 2545 กล่าวว่า “เสื้อนักเรียนตัวหนึ่งราคา 150 บาท ก็ยี่ห้อแอร์โรวี นี ถ้าเป็นเสื้อธรรมดาแบบไม่มียี่ห้อก็ตกประมาณ 50-70 บาทเท่านั้น”

4. เกณฑ์เกี่ยวกับบุคคล

นอกจากเกณฑ์ประเมินข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยพบว่ามีกลุ่มบุคคลที่มีส่วนในการประเมินเสื้อผ้ามือสอง คือ กลุ่มเพื่อนและครอบครัว จะสังเกตได้ว่าการวิพากษ์วิจารณ์จากกลุ่มเพื่อนและครอบครัวมักจะมีผลต่อความพึงพอใจของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเสมอ ดังกรณีต่อไปนี้

มัน (สัมภาษณ์), 15 มกราคม 2545 กล่าวว่า “การเลือกเสื้อผ้ามือสองนั้นถ้าอันไหนที่ผมซื้อมัน ก็เป็นเสื้อที่ผมพอใจและปรารถนาและกำลังนิยม เพื่อน ๆ ก็จะบอกว่าเสื้อตัวนี้ดีตรงไหน เสียตรงไหน เขานิยมหรือเปล่า ส่วนพ่อแม่ก็ปรึกษาบอกให้ซื้อเสื้อที่ดี ๆ และอย่าซื้อบ่อยนักและทำให้เราต้องลด ๆ ในการซื้อเสื้อผ้าครั้งต่อไป”

วี (สัมภาษณ์), 13 มกราคม 2545 กล่าวว่า “ผมนะถ้าซื้อเสื้อแล้วโดนเพื่อนล้อต่อไปผมก็ไม่ใส่อีกเลย”

พีต (สัมภาษณ์), 19 มกราคม 2545 กล่าวว่า “พ่อแม่ผมนะไม่ค่อยจะสนใจนักแล้วแต่ผมจะใส่เสื้อผ้าแบบไหน แต่ถ้าแต่งตัวเกินไปเขาก็จะเตือนบ้าง เช่น ใส่กางเกงขาสั้น “

นัน (สัมภาษณ์), 3 มกราคม 2545 กล่าวว่า “ส่วนใหญ่พ่อแม่จะไม่ว่าอะไรหรอก แต่เพื่อนก็มีบ้างที่มาวิจารณ์เสื้อผ้าที่เราซื้อ เราก็ฟังบ้างเช่นกัน แต่ไม่ฟังซะทั้งหมด”